

МИСЛИТИ – І ТВОРИТИ ДОБРО!

МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

№ 9 (530)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
14 травня 2021 року

ДОБРОЧИННІСТЬ

СТУДЕНТИ: ПОГЛЯД ЗБЛИЗЬКА

ПОДЯКИ ТНМУ ЗА ПІДТРИМКУ ТА ТРИВАЛУ ДОПОМОГУ БІЙЦЯМ ООС

До Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського завітала голова громадської організації «Схід та Захід єдині», волонтерка Марія Шестопапка. Вона вручила подяки за тривалу підтримку та допомогу бійцям ООС.

ра з науково-педагогічної та лікувальної роботи, професора Степана Запорожана, голову профспілкової організації медуніверситету, професора Петра Лихацького, директора центру виховної роботи та культурного розвитку Марту Руденко, а також організаторів проекту «Дівчата дівчатам» Алі-

Ректор ТНМУ, професор Михайло Корда подякував пані Марії за її віддану громадську діяльність і запевнив, що університет надалі всебічно сприятиме у тому, щоб допомагати нашим військовим.

Марія Шестопапка відзначила грамотами очільника вишу Михайла Корду, проректо-

ну Мороз й Олену Федчишин. Вона також передала до музею Тернопільського медичного університету особисті речі ветеранів АТО та бойовий стяг з підписами.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА.
Світлина авторки

Іванна РЕГАЛОВА – студентка 4 курсу фармацевтичного факультету, член студентського парламенту та активна учасниця проекту «Ментор».

Стор. 5

У НОМЕРІ

Стор. 3-4

АКАДЕМІК ЮРІЙ АНТИПКІН: «МОЯ МРІЯ – РОЗШИРИТИ ОБРІЙ НАШОГО МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ ТА НАДАВАТИ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНУ МЕДДОПОМОГУ ВСІЙ РОДИНІ»

Упродовж 14 років очолює Інститут педіатрії акушерства та гінекології імені академіка О.М. Лук'янової відомий вчений у галузі педіатрії, досвідчений організатор медицини материнства й дитинства, академік НАМН України Юрій Антипкін. Поспілкувалися з Юрієм Геннадійовичем про те, як увійшла в його життя педіатрія, про улюблену роботу та людей, які залишили в душі теплі спогади й, звичайно, про інститут – головну справу його життя.

Стор. 6-7

ПРОФЕСОР ПЕТРО КУЗИВ: «ЛЮБОВ І ПРАВДА – ГОЛОВНІ ДУХОВНІ ЦІННОСТІ»

Авторитетному науковцю та лікарю з величезним професійним досвідом, докторові медичних наук, професору кафедри пропедевтики внутрішньої медицини і фтизіатрії ТДМУ Петрові Петровичу Кузіву 1 травня виповнилося 75 років. Чудесна нагода розповісти про себе, про прожиті й пережиті, знакові події та доленосні зустрічі, духовні й наукові пріоритети. Каже, старається, щоб усім було добре біля нього, тішитися, коли люди поруч почувуються щасливими, коли світ навколо сповнений любові, а не злоби.

ПЕРЕДПЛАТИТЬ ГАЗЕТУ НА II ПІВРІЧЧЯ

МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

ВАША ГАЗЕТА!

ПЕРЕДПЛАТНА ЦІНА «МЕДИЧНОЇ АКАДЕМІЇ»:

на один місяць – 38 грн. 34 коп. + 4 грн.;
на три місяці – 115 грн. 02 коп. + 9 грн.;
на пів року – 230 грн. 04 коп. + 11 грн.

Газету «Медична академія» можна передплатити в будь-якому відділенні зв'язку. Станьте її читачем!

ІНДЕКС 23292

ПРОФЕСОРКА ТНМУ ПРЕДСТАВЛЯЄ УКРАЇНУ В МІЖНАРОДНОМУ ПРОЄКТІ

Завідувачка кафедри іноземних мов Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського, професорка Надія Федчишин входить до групи фахівців Міжнародного проєкту «Ethisch-moralische Grund-Bildung» (EMGB), які запропонували методичний інструментарій для шкільного предмету «Етика» з питання формування морально-етичної складової в молодших школярів і розробили рекомендації для вчителя. 5 травня в дистанційному форматі відбулося чергове, четверте засідання Міжнародної робочої групи.

Проблема виховання відповідальної, талановитої особистості, яка спроможна реалізувати власні життєві цінності, в умовах розбудови сучасного громадянського суспільства в Україні є, як ніколи досі, необхідною. Адже професійна підготовка фахівців потребує певних, морально орієнтованих норм і правил поведінки. Саме від рівня загальноосвітньої та фахової підготовки, професійної культури, сформованості особистісних моральних якостей та етичних стандартів залежить результативність розв'язання проблем суспільства.

Нині особливо актуальною ця проблема постала в європейсь-

ких країнах, коли прогалини соціального, економічного й політичного аспектів негативно впливають на виховання підрастаючого покоління. Віртуальний світ полонив різні покоління не лише в умовах пандемії COVID-19 у форматі дистанційної комунікації, але й відголоски цього

Керівник проєкту Дітріх БЕННЕР (Берлін, Німеччина)

дедалі більше впливають на суспільства, людей, особливо – на юних, пропагуючи насильство, байдужість, жорстокість, прищеплюють моральний релятивізм у ставленні до повсякдення. Все це стало підґрунтям відчуження молоді від норм моралі та духовності. Європейська цивілізація повертається обличчям до засадничих норм формування людини, вводячи в навчальні плани дисципліну «Етика». Саме низка проблемних питань і стала пред-

метом дослідження цього проєкту.

Учасниками проєкту є вчені з Німеччини, Польщі, Болгарії, Чехії, Словаччини, Фінляндії, Литви, Японії, Китаю та України.

Вчені-педагоги розглянули проблемне коло питань, пов'язаних з аналізом формування морально-етичних компетентностей школярів у різних країнах, розгляду неточностей у підготовці навчальних планів для молодших школярів, вивчення структурних складових підручників, посібників з «Етики» для початкової школи, внесення низки пропозицій для фахового вдосконалення підготовки вчителя з етики. Робоча група внесла корективи та пропозиції в подальшу роботу.

Фахівці підтвердили значущість роботи педагога у формуванні духовності молодої людини, адже зміст виховання – це система загальнокультурних і національних цінностей, відповідна сукупність соціально значущих якостей особистості, що характеризують її ставлення до суспільства й держави, до інших людей, природи, мистецтва та самої себе.

Наступне засідання заплановано на 19-23 липня в університеті м. Софія, Болгарія.

Соломія ГНАТИШИН

ІНСТИТУТ ТЬЮТОРСТВА РОЗШИРЮЄ НАПРЯМКИ РОБОТИ

У нашому університеті кілька місяців тому започаткували інститут тьюторства для студентів задля підвищення їхнього рівня знань і практичних вмій. Тьютор – це наставник або помічник, який допомагає та опікується іншими. Тьюторство є офіційно визнаним компонентом британської системи освіти й нині це справа престижу для університетів Європи, США, Канади. Головний його принцип полягає в тому, що найкращі представники зі студентського середовища допомагають іншим у навчальному процесі й самоосвіті.

Спочатку інститут тьюторства у ТНМУ започаткували на базі діяльності студентського проєкту «MedGradient» для студентів-іноземців. Цю ініціативу вирішили підтримати й поширити на українську частину студентства нашого вишу представники команди «PowerSTEP». Лідерами проєкту є Андрій Кондратишин, Максим Фік. До оргкомітету увійшли Ігор Нічай, Мар'яна Решітник, Тарас Кашуба, Дмитро Коваль.

Свою діяльність юнаки та дівчата розпочали з допомоги в підготовці до складання ліцензійного іспиту «Крок-1». Команда одностайно робить детальний розбір питань з буклетів тестів, аналізуючи варіанти відповідей та пояснюючи їх, зорганізовує навчальні відеолекції з найважливіших предметних тем, обговорює проблеми, які трапляються в процесі вивчення, та пошуку шляхів їх вирішення.

Усі ці заходи відбуваються в закритому чаті Телеграму. Покращити свій рівень знань виявили бажання понад 140 студентів, з яких 10 є представниками інших університетів. Щодня до оргкомітету надходять нові запити на додавання в цей чат, щоб разом вчитися й ефективно готуватися до складання ліцензійного іспиту «Крок-1». Аналіз тестів і навчальні відеолекції записують, що спрощує перегляд та може забезпечити їх повторний огляд.

Команда «PowerSTEP» працює над розширенням своєї тьюторської діяльності.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

ВІДБУВСЯ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ВЕБІНАР ДЛЯ ЛІКАРІВ СУДОВО-МЕДИЧНИХ ЕКСПЕРТІВ

Завідувач курсу судової медицини ТНМУ, доктор медичних наук Валентин Франчук організував всеукраїнський вебінар для лікарів судово-медичних експертів, присвячений особливостям організації та виконання судово-медичних експертиз у випадках несприятливих наслідків медичної діяльності.

Відеоконференція відбулася на запрошення Харківського товариства судових медиків і криміналістів імені проф. М.М. Бокаріуса як визнання вагомості для експертної практики наукових здобутків викладачів-судових медиків Тернопільського націо-

нального медичного університету імені Івана Горбачевського в питаннях судово-медичної оцінки недоліків професійної медичної діяльності.

Науковий форум зібрав професорів і викладачів кафедр судової медицини Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, Харківського національного медичного університету, Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова, Івано-Франківського національного медичного університету, Буковинського державного медичного університету, Дніпропетровської медичної ака-

демії. В роботі конференції та в дискусіях взяли участь начальники обласних бюро судово-медичної експертизи, їхні заступники з експертної роботи, завідувачі відділів, районні й міськрайонні судово-медичні експерти, лікарі судово-медичні експерти чи не з усіх областей України. Загалом вебінар зібрав понад 100 учасників.

За результатами наукового зібрання прийняті пропозиції щодо удосконалення судово-медичної експертної оцінки лікувально-діагностичної діяльності медичних працівників.

Пресслужба ТНМУ

ІНОЗЕМНІ СТУДЕНТИ НА ВСЕУКРАЇНСЬКОМУ КОНКУРСІ НАУКОВИХ РОБІТ ЗДОБУЛИ ПРИЗОВЕ МІСЦЕ ТА ДИПЛОМ ЗА НАЙІННОВАЦІЙНІШУ РОБОТУ

На базі Національного медичного університету імені О. Богомольця відбувся II тур Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт у галузі «Фармакологія, фармація» англійською мовою. Свої наукові напрацювання на розгляд журі надіслали студенти вищих навчальних закладів України. У II тур цього конкурсу були відібрані наукові роботи студентів Харкова, Києва та Тернополя.

На цьогорічному конкурсі наш університет представляли чотири сту-

денти – Обіаню Флоренс Езіке, Адазе Елізабет Аджі, Донкор Анні Аббейквасе, Олуватобілоба Джо Омотошо, які навчаються на п'ятому курсі факультету іноземних студентів (спеціальність «Фармація»). Вони презентували дослідницькі роботи. Науковим керівником студентів є завідувачка кафедри фармацевтичної хімії, професор Лілія Логойда.

Обіаню Флоренс Езіке, Адазе Елізабет Аджі здобули III місце, а Донкор Анні Аббейквасе, Олуватобілоба Джо Омотошо отримали дип-

лом за найбільш інноваційну роботу. Потрібно зазначити, що це новий досвід участі іноземних студентів Тернопільського національного медичного університету у всеукраїнських наукових конкурсах. Сподіваємося, що їхні наступники матимуть такий же науковий запал і представлятимуть ТНМУ на подібних заходах наступними роками.

Усі студенти-науковці отримали сертифікати учасників підсумкової науково-практичної конференції.

Пресслужба ТНМУ

КОШИКИ МИЛОСЕРДЯ

До Великодніх свят керівництво, викладачі, профспілкова організація та студентиволонтери нашого університету підготували для тих, хто у потребі, з Будинку милосердя Святої Вероніки, що у селі Петриків (неподалік Тернополя), продуктові кошики та зібрали понад сім

«До Великодня ми вирішили придбати кошики та наповнити їх смачними продуктами, які традиційно несемо до церкви на освячення, – паски, ковбаску, крашанки, масло та інше. Завдяки нашій добрій та щедрій університетській родині вдалося також зібрати понад сім тисяч гри-

Директорка центру виховної роботи та культурного розвитку ТНМУ Марта РУДЕНКО серед сестер-монахинь

тисяч гривень. У Будинку милосердя під опіку чотирьох сестер-монахинь жіночого монастиря служебниць Господа та Діви Марії з Матара Тернопільсько-Зборівської архієпархії УГКЦ проживають 11 самотніх жінок.

вель на потреби мешканців Будинку милосердя та сестер-монахинь, які їх доглядають. Бог є любов і присутній у кожній людині. І коли ми допомагаємо ближньому, іншій людині, то допомагаємо Всевишньому. Поділитися пасками із самотніми бабусями, з немічними жінками, з тими, які, можливо, в день Христового Воскресіння прагнули підтримки, віри у власні сили», – каже директорка центру виховної роботи та культурного розвитку ТНМУ Марта Руденко.

Усі можемо доєднатися до добрих вчинків небайдужих і волонтерів ТНМУ, стати фінансовою, матеріальною чи моральною підтримкою для літніх людей та їхніх опікунок.

**Соломія ГНАТИШИН.
Світлина авторки**

ЗНАНЕ ІМ'Я

АКАДЕМІК ЮРІЙ АНТИПКІН: «МОЯ МРІЯ – РОЗШИРИТИ ОБРІІ НАШОГО МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ ТА НАДАВАТИ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНУ МЕДДОПОМОГУ ВСІЙ РОДИНІ»

Інститут педіатрії акушерства та гінекології імені академіка О.М. Лук'янової НАМН України відомий не лише в нашій країні, але й далеко за її межами. Саме тут трудиться здібна та потужна команда, цвіт вітчизняної педіатрії – 52 доктори наук, 31 професор, 3 члени-кореспонденти й академік НАМН України, а загалом 276 науковців та 162 практичні лікарі високої кваліфікації. Впродовж 14 років очолює цю імперію здоров'я відомий вчений у галузі педіатрії, досвідчений організатор медицини материнства й дитинства, академік НАМН України Юрій Антипкін. Поспілкувалися з Юрієм Геннадійовичем про те, як увійшла в його життя педіатрія, про улюблену роботу та людей, які залишили в душі теплі спогади й, звичайно, про інститут – головну справу його життя.

– Не кожна родина може дати світові академіка. Розкажіть, Юрію Геннадійовичу, якою була ваша сім'я, хто для вас став прикладом, надихнув на вибір професії?

– Рішення пов'язати життя з медициною прийшло десь у дев'ятому класі, але в ті часи (це були 1967-68 роки), вступити до медінституту було доволі складно. На одне конкурсне місце претендувало чимало абітурієнтів, отож я реально оціню-

ваких я й «завалив». Так бажанню мамі не судилося здійснитися, а на мене чекала чинна військова служба. Йти до війська, не маючи в руках хоча б якогось ремесла, не хотілося, тому вирішив піти в ДТСААФ, бо чув що там можна здобути військовою спеціальність. І справді, у військоматі мене скерували на курси з радіолокації, де я провчився п'ять місяців. Залишалось хіба скласти іспит, щоб отримати посвідчення. Очевидно, дуже

добре підготувався до цих випробувань, бо один з членів комісії запитав, чому я не вступав до вищого навчального закладу, маючи такі чудові знання з фізики. Я й розповів про невдалу спробу з авіаційним та своє бажання стати лікарем. Не знаю, чим так розчулив цього представника військомату, але він сказав, що відкладає мої документи до осіннього призову й дає мені можливість вступити до омріяного вишу. Для мене цей шанс виявився щасливим і згодом я став студентом медичного інституту.

Щодо моєї родинної історії, то народився я в звичайній київській сім'ї, виховували мене мама та бабуся. Мама працювала редактором і їй доводилося самій нас утримувати, бо бабуся під час війни втратила всі документи й не мала жодної допомоги від держави. Наша родина жила за трьома непорушними правилами: чесність, працьовитість, милосердя. І ці материнські заповіді я проніс крізь усе життя. Моя схильність до медичного фаху, можливо, передалася від дідуся, маминого батька, який був земським лікарем, але, може, то доля так розпорядилася, якій я надзвичайно вдячний.

(Продовження на стор. 4)

Академік Юрій АНТИПКІН

вав власні шанси, хоча школу закінчив з гарними оцінками. З огляду на таку ситуацію, мама порадила мені вступати до авіаційного інституту, мовляв, там дещо легше витримати конкурс і професія інженера цивільної авіації не менш престижна. Але я так не вважав, бо моя душа до цього фаху не лежала. На відміну від мамі, в мене був власний план: сподівався, що медична комісія, яка в цьому виші проводить доволі серйозні огляди, впродовж серпня мене «забракує» й в такий спосіб побудується невинного інституту. Але мене визнали готовим до складання іспитів, перший з

ПАСПОРТ ВАКЦИНАЦІЇ МОЖЕ СПРИЧИНИТИ НЕРІВНІСТЬ

Паспорти вакцинації можуть додатково привілейовувати дослідників з країн з високим рівнем доходу, які вже домінують у галузі світової охорони здоров'я, вважає епідеміолог Мадхукар Пай. Візові обмеження та інші проблеми вже ускладнили вченим з країн з низьким та середнім рівнем доходу міжнародні поїздки на конференції, зустрічі й тренінги. Несправедливість у розподілі вакцин означає, що деяким країнам може знадобитися багато років, щоб досягти високого рівня забезпечення ними, ще більше обмежуючи поїздки для своїх вчених та посилюючи відсутність відмінностей та реалізації власних можливостей.

СТАРІ ЗАСТУДИ МОЖУТЬ ЗМЕНШИТИ ТРИВАЛІСТЬ COVID-19

Недавнє зараження вірусами, пов'язаними з ГРВІ-CoV-2, може зменшити тривалість COVID-19. Дослідники проаналізували зразки 2000 медичних працівників у пошуках рідкісних антитіл проти інших коронавірусів, які передують пандемії та можуть зв'язуватися з білками SARS-CoV-2, крім спайку. Команда виявила, що люди з допандемічними антитілами, які працюють проти ГРВІ-CoV-2, не були захищені від зараження вірусом і розвитку COVID-19. Але високі концентрації інших антитіл, які були викликані двома бетакоронавірусами – категорією, що включає ГРВІ-CoV-2 – були пов'язані з більш швидким одужанням від симптомів COVID-19.

ЗАТЯЖНИЙ ШЛЯХ ЛІКУВАННЯ ДОВГОТРИВАЛИХ НАСЛІДКІВ ВІД COVID-19

Майже третина людей, шпиталізованих з COVID-19, потрапляють до лікарні знову протягом кількох місяців – це в чотири рази більше, ніж у контрольній групі дослідження, в якому брали участь майже 48 000 людей у Великобританії. «Шпиталізовані пацієнти, які були виписані з лікарні, гадають: «Я пережив найгірше». «Насправді це аж ніяк не закінчення історії», – каже спеціаліст з інтенсивної терапії Шарлотта Саммерс. Зараз пані Саммерс проводить британське випробування HEAL-COVID для вивчення методів лікування, які можуть зменшити довгострокові наслідки інфекції SARS-CoV-2. Розпочинаються випробування в інших країнах, зокрема, Національний інститут охорони здоров'я США займається вивченням «гострих наслідків інфекції SARS-

Медичні новини зі світу

CoV-2». І перша перешкода: як розробити дослідження, яке зможе проаналізувати стан, який ми досі ледве розуміємо.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОСТВАКЦИНАЛЬНИХ РЕАКЦІЙ

Американські Центри з контролю та профілактики захворювань посилюють спостереження за рідкісними випадками COVID-19 серед людей, які вже були цілком щеплені. Точна кількість цих «проривних інфекцій» у Сполучених Штатах невідома – за підрахунками, це кілька тисяч, це незначна частка з 66 мільйонів людей у країні, які були повністю вакциновані. Рідкісність цих випадків підсилює повідомлення представників органів охорони здоров'я про те, що вакцини проти COVID-19 є безпечними та ефективними. «Там ще немає нічого такого, що слугувало б тривожним сигналом», – сказав Ентоні Фауці, головний медичний радник президента Джо Байдена. «Ми, звісно, стежитимемо за цим».

ВАКЦИНАЦІЯ ТА ДІТИ

Учені шукають відповіді на важливі питання, наскільки безпечні та ефективні вакцини проти COVID-19 для дітей. І запускають перші випробування вакцин проти COVID-19 у цій віковій групі. Дослідження вивчають, чи реагує імунна система дітей по-різному, вивчають будь-які можливі проблеми безпеки та розглядають, як щеплення може взаємодіяти з іншими важливими дітячими вакцинами.

ПОШИРЕНИЙ ПРЕПАРАТ ВІД АСТМИ МОЖЕ СКОРОТИТИ ПЕРЕБІГ ХВОРОБИ

Клінічне дослідження, в якому взяло участь понад 4600 людей, яким загрожує серйозний перебіг COVID-19 внаслідок супутньої патології, засвідчило, що інгаляційний препарат від астми скоротив тривалість симптомів захворювання приблизно на три дні. Препарат від астми – будесонід є широко доступним інгаляційним стероїдом.

ЗДОРОВ'Я СПОТИКАЄТЬСЯ ПІД ТЯГАРЕМ COVID-19

Кампанії з подолання туберкульозу, кору та поліомієліту були відкладені необхідністю переспрямування медичних ресурсів на COVID-19. За підрахунками Всесвітньої організації охорони здоров'я, торік від туберкульозу на півмільйона осіб більше, ніж зазвичай, могло померти через зменшення кількості людей, які отримували життєво необхідне лікування. Дані свідчать про те, що наслідки пандемії можуть бути значнішими, ніж самого COVID-19, і триватимуть вони ще довго після закінчення пандемії.

СВИНІ БЕЗ АЛЕРГІЇ МОЖУТЬ ЗАБЕЗПЕЧИТИ ТРАНСПЛАНТАЦІЮ

Свині генетично сконструйовані можуть незабаром забезпечити безпечне джерело м'яса для людей з алергічною реакцією, спричиною укусом кліща, на молекулу цукру, що знаходиться на поверхні свинячих клітин. Управління з контролю за продуктами та ліками США дозволило виробництво свиней, яким не вистачає гена, необхідного для виробництва галактози-6-1,3-галактози. Дослідники заявляють, що це перший важливий крок до досягнення мети використання органів від сконструйованих свиней для трансплантації людям. Але залишається багато технічних і нормативних перешкод. Що стоїть на шляху генновідредагованих тварин, «система налаштована так, ніби ви маєте справу з криптонітом», – каже генетик тварин Алісон Ван Енненна.

ДОСЛІДНИКИ ВИКОРИСТОВУЮТЬ МЕТОДИ БІОЛОГІЇ РОЗВИТКУ, ЩОБ ДІЗНАТИСЯ ПРО РАК

З 1990-х років дослідники підозрювали, що стовбурові клітини раку є ключем до рецидиву захворювання, поширення раку (або метастазування) та стійкості до терапії. Але, схоже, ракові стовбурові клітини не піддаються характеристизації. Вони не мають визначальних молекулярних маркерів; можуть існувати не в кожній пухлині; і, можливо, найбільш розчаровує, мало співвідноситься з агресивністю захворювання або результатами лікування. Зараз дослідники використовують методи біології розвитку, щоб зрозуміти, чи та як ракові стовбурові клітини стимулюють захворювання.

ПРОБЛИСК НАДІЇ У ВИПРОБУВАННІ ВАКЦИНИ ПРОТИ МАЛЯРІЇ

Вакцина проти малярії під назвою R21 виявилася на 77% ефективною в профілактиці захворювання у дітей під час невеликого дослідження в Буркіна-Фасо. У цьому випробуванні брали участь 450 дітей у віці 5-17 місяців. R21 є модифікованою формою іншої вакцини – GlatcoSmithKline's RTS, S, яка вже була застосована в рамках точного дослідження на сотнях тисяч дітей у Малаві, Кенії та Гані. R21 розроблений для того, щоб бути більш потужним і дешевшим у виробництві. Вперше досягнуто мети Всесвітньої організації охорони здоров'я щодо ефективності вакцини щонайменше 75%. Масштабні випробування фази III для підтвердження безпеки та ефективності вакцини все ще попереду. Варто нагадати, що малярія щодня вбиває понад тисячу людей, переважно дітей до п'яти років.

АКАДЕМІК ЮРІЙ АНТИПКІН: «МОЯ МРІЯ – РОЗШИРИТИ ОБРІЇ НАШОГО МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ ТА НАДАВАТИ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНУ МЕДДОПОМОГУ ВСІЙ РОДИНІ»

(Закінчення. Поч. на стор. 3)
«ЦЕ БУЛА ТАКА СПОРІДНЕНІСТЬ ДУШ – ВЧИТЕЛЯ ТА УЧНЯ»

– Більше половини вашого життя пов'язана з Інститутом педіатрії, акушерства та гінекології імені академіка О.М. Лук'янової. Яким було ваше входження в цю сферу медицини? Чому обрали саме педіатрію, яку в медичних колах зазвичай вважають не дуже й престижною?

– Давайте помандруємо трохи в часі й перенесемося на сорок років назад. Я – шестикурсник Київського державного медичного інституту. Пора випускних іспитів. Завтра перший, а ми й досі не знаємо, хто у нас голова державної екзаменаційної комісії. Щоправда, ввечері лунає телефонний дзвінок і староста групи повідомляє: головою комісії призначили професорку Олену Михайлівну Лук'янову, яка в ті часи була першим заступником директора Інституту педіатрії, акушерства та гінекології. Пригадав, що бачив її світлинку на Дошці пошани в центрі Києва, але хіба я міг тоді здогадатися, яку значиму роль відіграє згодом ця жінка в моєму професійному житті.

Іспити минали у звичному напруженому ритмі, але після третього голова комісії зачитала список студентів, яким потрібно залишитися в аудиторії, серед них був і я. «Чи не маєте бажання, юначе, працювати в Інституті педіатрії, акушерства і гінекології?» – запитала мене Олена Михайлівна. Я був просто приголомшений цією несподіваною пропозицією. Відповів, що це для мене велика честь. «Гаразд, я запропоную вашу кандидатуру директорів інституту, а тоді побачимо», – сказала вона. Після четвертого іспиту відбулася ще одна розмова й Олена Михайлівна повідомила, що наразі місця клініциста немає, але є вільна посада в лабораторії. Проте я відмовився та сказав, що мрію працювати практичним лікарем, а не лаборантом. Їй моя відповідь, очевидно, сподобалася й, незважаючи на відмову, вона погодилася з моїм рішенням. П'ятий іспит склав на «відмінно» й отримав скерування на роботу дільничним лікарем-педіатром у Києві. Але думки про Інститут педіатрії не полишали. Минув серпень, настав вересень, а відкріплення в Міністерстві годі було й отримати, педіатрів ж у місті не вистачало. Згодом усе завершилося якнайкраще – Олена Михайлівна знайшла «вакансію» й мене «відвоювала». Отож я розпочав роботу у відділенні, яке вона очолювала та не мав жодного сумніву, що це назавжди.

– Так ви стали учнем академіка Олени Михайлівни

Лук'янової, засновниці вітчизняної педіатричної школи, науковця, чиє ім'я нині носить ваш інститут.

– Я й справді став послідовником її справи. Це велика честь і подарунок долі мати такого наставника. Щоправда, не лише в науковому вимірі ми дивилися в одному напрямку, звичайні життєві ситуації теж бачили під одним кутом зору. Можна навіть сказати, що це була така спорідненість душ – Вчителя та Учня. Не всі двері й не завжди їй відчиняли, але Олена Михайлівна була сильною особистістю, жінкою, яка вміла тримати удар і своєю наполегливістю та блискучим розумом досягла вершин педіатрії. Їй було притаманне постійне прагнення наукової допитливості, творчого пошуку, вона вміла підтримувати цю «високосольну лінію духу», про яку писала Ліна Костенко. Це, напевне, й були ті споріднені точки дотику двох науковців. Ми мали велике бажання розвивати вітчизняну педіатричну науку, бо, як твердила Олена Михайлівна, немає на землі більшого щастя, ніж здоров'я матері та дитини.

«Спочатку потрібно стати гарним лікарем, а вже потім – учнем, бо не вийде хорошого вченого з поганого лікаря» – улюблене повчання Олени Михайлівни. «Хороший лікар лише подивиться на дитину – й уже має план подальших дій», «Головний атрибут педіатра – це професійна інтуїція, вміння бачити те, що не всім під силу» – це теж її прозорливі слова.

«В ОДНІЙ УСТАНОВІ СТВОРЕНО ПЕВНИЙ ЛАНЦЮГ НА УСІХ ЕТАПАХ НАДАННЯ ВИСОКОСПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ МЕДДОПОМОГИ МАТЕРІ ТА ДИТИНІ»

– Інститут педіатрії, акушерства та гінекології, до якого з усієї України їдуть за висококваліфікованою допомогою, нині по праву можна назвати флагманом української педіатрії. Як вдається не лише утримувати таку велику флотилію, але ще й скерувати її в потрібному руслі та досягати результатів європейського рівня?

– Вік нашого медичного закладу чималий – 95 років і весь цей час він діє, як своєрідний центр охорони здоров'я матері та дитини. В інституті є 32 нау-

кових відділення, які входять до дитячого корпусу на 200 ліжок, потужні акушерсько-гінекологічні відділення на 200 ліжок-місць. Функціонують дитяча консультативна поліклініка, жіноча та генетична консультації з кабінетами пренатальної УЗ-діагностики, планування сім'ї та інші.

На початку свого заснування його підрозділи були дещо розпорошені по усьому Києву, а вже з 1975 року він сконцентрувався на одній території, в народі вона більше відома, як колишня дача Хрущова. В ці роки першим був побудований педіатричний корпус, потім до ладу став акушерсь-

кого центру найвищого рівня, але дуже важливим є створення регіональних таких центрів у кожному куточку України, на чому й наголошувала Олена Михайлівна. І мала рацію, бо лише та перинатальна служба, яка у великій команді об'єднує акушерів-гінекологів, неонатологів, педіатрів, може досягти вагомих результатів.

– 2020 можна назвати роком старту трансплантології в Україні, коли хворі люди отримали шанс на життя завдяки органам інших. Чула, що й у вашому інституті проведено кілька таких операцій маленьким пацієнтам.

– Тішить, що і лікарі, і пацієнти дочекалися того часу, коли в Україні запрацювала ця галузь. Щоправда, наш інститут не займається трансплантацією у повному розумінні цього слова. Готуємо дітей до пересадки органів, організували останніми роками центр патології печінки. Хвороби печінки є наразі проблемою номер один, кількість хворих невпинно зростає. І коли постає питання пересадки печінки, то йдеться про родинну трансплантацію, ймовірно, від батька або матері чи найближчих родичів. Ще 18 років тому ми підготували до трансплантації дівчинку з цирозом печінки, якій провели успішну операцію в Національному інституті хірургії та трансплантології ім. О. Шалімова. Нині вона вже мама, їй сорок років і вона добре почувалася з пересадженим органом.

– Кожен науковець та лікар має професійну заповітну мрію, якщо можна, поділіться своєю.

– Моя професійна мрія – розширити обрії нашого медичного закладу. Наразі надаємо допомогу матерям і дітям, а в майбутньому плануємо всієї родині. Адже лише в здоровій родині зростатиме успішна дитина. І навпаки. Здорова дитина – щаслива родина. Це все ланки одного процесу. З усіх трибун, на яких я виступаю, наголошую, що ІПАГ повинен стати центром здоров'я сім'ї, то справа державної ваги. І це не пустопорожні слова, ми вже ведемо перемовини з керівництвом інституту ядерної та променевої діагностики, аби об'єднати зусилля, тоді й відкриються ширші перспективи щодо медичного обслуговування всієї родини. Наша установа може забезпечити сучасні технології лікування та діагностики всіх членів сім'ї та навіть бабусь з дідусями. Також плануємо розвивати медичну реабілітацію, це той простір, точніше, неораніва, яка потребує нагального втручання. Зазвичай реабілі-

таційні заходи в нас починаються, коли людина вже має якусь проблему, а мало б бути навпаки, коли ще не захворіла, вжити превентивних заходів. Тому в наших планах побудувати на території Інституту сучасний реабілітаційний комплекс, наразі вже виділені кошти на проектну документацію. Уся сім'я зможе отримати відновні процедури фізичної та психологічної реабілітації в одному центрі, що дуже зручно, ефективно та не високозатратно. Вважаю, що це велика справа для збереження здоров'я української родини.

– У ТНМУ навчається багато перспективної молоді. В кого є шанс стати спеціалістом ІПАГу?

– Усі мають рівні шанси. Надаємо таку можливість тим, хто прагне реалізувати свій професійний та науковий потенціал. Торік, коли випускники медичних ЗВО практично опинилися за лаштунками лікувальних закладів, ми надали можливість працювати понад двом десяткам педіатрів, акушерів-гінекологів, які виявили бажання займатися не тільки практичною, але й науковою сферою медицини. В нас всі практичні лікарі ще й науковці – пишуть наукові роботи, готуються до їх захисту, тому запрошуємо здібних і мислячих фахівців. Звісно, ми б взяли всіх, хто бажає, але фінансування вносить певні корективи та обмежує цей потік.

– Що побажали б колегам – викладачам і студентам Тернопільського національного медичного університету ім. Івана Горбачевського?

– Мені надзвичайно приємно, що запитали до розмови, бо у вашому університеті в мене багато друзів, колег. Пригадую часи до пандемії, коли брав участь у науково-практичних конференціях, ми спілкувалися, обговорювали спільні проблеми. Особливі вітання хочу передати нашому колезі, товаришу нашого інституту в усіх добрих справах і починаннях, професорові, членові-кореспонденту НАМН України Івану Семеновичу Сміяну, з яким я завжди на зв'язку. Нещодавно отримав «Лебедину пісню» з автографом автора, читаю його твори з великим задоволенням. Низький уклін йому за таку важливу для нас усіх працю. Ціную професійні стосунки з ректором ТНМУ, професором Михайлом Михайловичем Кордою, ми часто спілкуємося з ним і маємо багато дотичних точок співпраці. Тішуся, що у вашому університеті такий потужний науковий потенціал та є в кого вчитися. Отож побажання – творчого неспокою, реалізації важливих проєктів і здобуття нових наукових вершин.

Лариса ЛУКАЩУК.
Фото надав Юрій АНТИПКІН

Юрій АНТИПКІН з професоркою Оленою ЛУК'ЯНОВОЮ

ІВАННА РЕГАЛОВА: «НАВЧАЮСЯ ОХОЧЕ ТА НАПОЛЕГЛИВО, БО ЗНАННЯ – ЦЕ КАПІТАЛ, ЯКИЙ НІКОЛИ НЕ ЗНОШУЄТЬСЯ»

Іванна Регалова – студентка 4 курсу фармацевтичного факультету, член студентського парламенту та активна учасниця проекту «Ментор». Працюючи у студентському науковому гуртку на базі кафедри організації економіки фармації ТНМУ, долучається до наукових досліджень з біофармації. Про навчання й прагнення реалізувати себе в обраній професії, участь у наукових та студентських проєктах та улюблені заняття у вільний час Іванна розповіла в інтерв'ю «Медичній академії».

– Своє майбутнє ви пов'язуєте зі сферою фармацевтики. Хтось з рідних працює в цій галузі?

– Ні, в моїй родині я буду першим фармацевтом. Ще до університету багато читала про фармацевтичну галузь, яка стрімко розвивається. І у вступній заяві до ТНМУ вказала лише один факультет – фармацевтичний. Навчаюся охоче та наполегливо, бо знання – це капітал, який ніколи не зношується.

– Звідки чотири роки тому приїхали подавати документи до ТНМУ?

– Я приїхала до Тернополя з Житомирщини. Закінчила школу у селі Закутинці Бердичівського району. Навчаючись у старших класах, брала участь у районних та обласних олімпіадах з хімії, біології, англійської мови. Відвідувала також заняття в позашкільному навчальному закладі «Мала академія наук учнівської молоді» та була учасницею Всеукраїнського кон-

курсу-захисту науково-дослідницьких робіт.

– Якій темі присвятили свою наукову розвідку?

– Я працювала у секції «Історія України»: досліджувала трагічні події на Волині у 1940-х роках. В 11 класі стала призером обласного етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України. Участь у конкурсі сприяла набуттю корисних навичок зі збирання та систематизації великої кількості інформації. Це був мій перший досвід наукової діяльності й презентації власних досягнень, який пригодився, коли стала студенткою ТНМУ: я вже не так хвилювалася під час публічного виступу. В школі брала також участь в командних змаганнях з біології, історії. На змагання або турніри приїжджали старшокласники з різних областей, щоб продемонструвати власні знання та ерудицію, й це теж був чудовий майданчик для набуття досвіду командної гри, ведення дискусії, аргументованого відстоювання власної думки.

– У ваших батьків, крім вас, є ще діти?

– Маю молодших брата і сестру. Назар – студент 2 курсу Національного технічного університету «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського», де опановує інформаційні технології та комп'ютерне програмування. Сестра Богдана закінчує 11 клас.

– Яка тема вашої студентської науково-дослідної роботи?

– «Біофармацевтичне дослідження таблетованих лікарських препаратів». Тема цікава, творча. Її мені підказав керівник наукового гуртка – доктор фармацевтичних наук, професор, завідувач кафедри управління та

економіки фармації з технологією ліків Тарас Андрійович Грошовий. Використовуючи можливості Інтернету, на засіданнях студентського наукового гуртка спілкуємося в онлайн-режимі з відомими представниками нашої галузі, керівниками та менеджерами фармацевтичних компаній. Цікаво також брати участь у Всеукраїнських олімпіадах студентів фармацевтичних факультетів. Торік я представляла наш університет на Всеукраїнській студентській олімпіаді з дисципліни «Фармацевтичне право та законодавство», що відбулася в Харкові на базі Національного фармацевтичного університету.

– Чи є у вас улюблені фармацевтичні дисципліни?

– Вони всі цікаві: фармацевтична хімія та клінічна фармація, технологія ліків, організація та економіка фармації, менеджмент і маркетинг...

– З майбутньою спеціалізацією вже визначилися?

– Це було непросто. У фармації всі напрямки діяльності важливі, вагалася який з них обрати.

– Що ж обрали?

– Технологію ліків. Навчальні дисципліни «Аптечна технологія лікарських засобів» і «Промислова технологія лікарських засобів» зацікавили мене з першої лекції, а «Державна фармакопея України» – правовий документ, що містить загальні вимоги до ліків й методики контролю їх якості, є моєю настільною книгою. За чотири роки вивчила всі зміщені тут монографії. Імпонує, що фармацевтична наука розвиває здатність до аналітичного мислення, логічного та послідовного. Фахівець має знати все про ліки, їх застосування та дозування: як виростити рослину, як добути лікарську субстанцію й правильно виготовити лікарсь-

кий засіб, щоб головний активний фармацевтичний складник не втратив своїх фізичних властивостей... Викладачі дуже добре навчають. Базові уміння та навички відпрацьовуємо на заняттях у навчальній аптеці на кафедрі управління та економіки фармації з технологією ліків.

– Розкажіть про свою участь у проєкті «Ментор», що набув популярності серед студентів ТНМУ.

– Вирішила до нього приєднатися одразу щойно дізналася. Бо я теж була першокурсницею й у мене також був адаптивний період, коли хотілося, щоб хтось зі старшокласників поділився власним досвідом і мотивував власним прикладом. Минуло чотири роки й тепер вже я ділюся своїми знаннями, вміннями та навичками зі студентами першого року навчання. Щоб взяти участь у проєкті, подала заявку та пройшла конкурсний добір. Я ментор 101 студентської академічної групи. Перше спілкування було дистанційним – через карантинні обмеження, але від того не менш цікавим. Запитань не бракувало. Різних. Приміром, які зошити найкращі для конспектування, які дисципліни вивчають на старших курсах, як скоригувати свій час, щоб встигнути все... У період сесії найчастіше питають поради, як краще підготуватися до екзаменів й систематизувати великий обсяг вивченого матеріалу. Група – дружна, ініціативна, активна, з ними цікаво, бо кожен – особистість, і водночас всіх об'єднує майбутній фах та прагнення стати добрими спеціалістами. Рада їм у цьому допомогти.

– Чим захоплюєтеся на дозвіллі? Як відпочиваєте?

– Найкраще відпочивається вдома, з рідними. Дуже люблю готувати різні страви. І не має

значення, скільки часу на це знадобиться, бо сам процес приготування їжі для мене – задоволення. Традиційно на свята, зокрема, на кожне Різдво, готую торт з вишень. Рецепт – мамин. У дитинстві, пам'ятаю, я завжди була поблизу, коли мама пекла. Придивлялася, як вона тісто готує, крем робить, як прикрашає, щоб вийшов справжній витвір кулінарного мистецтва. Мама пояснювала що та як треба робити, а одного разу запропонувала: «Спробуй сама спекти. Інгредиенты ти знаєш». Я спробувала, відтоді це мій фірмовий десерт. Є в нашій родині й свій перевірений рецепт паски. Пасок на Великдень мама пече багато, різних, а ми з сестрою їй допомагаємо. Ефективним засобом відпочинку для мене є гімнастика, пробіжка. Готуючись до занять, багато працюю за комп'ютером, а рухова активність допомагає уникати перевтоми. Як і медитація, що дозволяє відволіктися від щоденних турбот, сприяє емоційному розвантаженню. Навіть після п'яти хвилин медитації відчуваєш приплив бадьорості, енергії та з новими силами продовжуєш працювати.

– Ваша улюблена цитата чи афоризм?

– Їх у мене кілька. Зокрема, подобається вислів: «Якщо чогось не можеш досягти – отже, ти погано цього хочеш». Правдиво та мотивувально! А ще дотримуюся принципу «Кожна дія має мати якийсь сенс». Важливо знати своє покликання та бути наполегливим у досягненні мети. Я навчаюся, щоб здобути обрану професію та застосовувати власні знання й уміння з користю для людей.

Лідія ХМІЛЯР

МЕНТОРИ

АНГЕЛІНА ТРАЧУК: «СТАРАЮСЯ ВСЕ ПОЯСНИТИ ТА РОЗКАЗАТИ СВОЇМ ПІДОПІЧНИМ, ДОПОМОГТИ ЇМ»

Ангеліна Трачук – студентка четвертого курсу медичного факультету ТНМУ, менторка, яка вміло поєднує навчання з науковою, громадською та практичною діяльністю, а також ділиться власним досвідом і знаннями з першокурсниками.

– Ангеліно, що спонукало вас стати ментором?

– Згадуючи себе на початку навчання, я відчула й зрозуміла, яку роль відіграє ментор у житті першокурсників, а точніше – полегшує його. Саме це й підштовхнуло мене стати частиною цього чудового проєкту. В мене вже є чималий досвід, яким хочу поділитися, адже специфіка навчання в нашому університеті відрізняється від шкільних років, а це зазвичай найважче дається студентам перших курсів.

– Що розкажете та чого навчаєте першокурсників?

– Напевне, найголовніше, що вони – одна команда. Разом – вони сила. Прошу завжди допомагати один одному, підтримувати, розуміти, не осуджувати та нічого не боятися. Це, як на мене, ті якості людини, які є добрим фундаментом у будь-яких стосунках, а особливо – у великому колективі.

Допомагаю з навчанням, тобто, на що варто звернути увагу, з яких книжок краще вчити, в яких проєктах можна себе реалізувати. І звісно ж, ділюся певними студентськими таємницями й лайфхаками, які сама колись використовувала.

– З якими проблемами до вас звертаються студенти та чи завжди вдається їм допомогти?

– Питання можуть бути різні: від – як вивчити чи зрозуміти той чи інший предмет, як бути

частиною позанавчального процесу в університеті, до – коли, нарешті, всі разом зможемо відвідати цікаві місця в Тернополі чи області. Звичайно, спо-

чатку було багато питань щодо дистанційного навчання, потім – щодо сесії. Стараюся все пояснити та розказати своїм підопічним, якнайкраще їм допомогти.

– Які очікування у вас від проєкту? Чи були страхи й переживання?

– Мої очікування цілком виправдали себе. Відчуття, що роблю корисну справу, ділюся необхідною інформацією, коли потребують твого досвіду та знань, то важко описати словами те, як тепло стає на душі. Був страх, що не впораюся з поставленими завданнями, та, на щастя, все добре, мої побоювання були даремними.

– Скільки років вже є ментором?

– Уже два роки я у проєкті «Ментори» і не планую на цьому зупинятися.

– Аналізуючи досвід менторства, що черпаєте для себе від участі?

– Ми робимо добру справу, допомагаємо адаптуватися першокурсникам, повірити в себе, не почуватися самотніми. На плечах лежить певна відповідальність, що не може не вплинути на подальше майбутнє.

– В якому форматі спілкуєтеся з підопічними під час карантину?

– Спілкуємося за допомогою соціальних мереж і телефонних дзвінків. Під час очного навчання зустрічалися в корпусах та поза університетом.

– Що порадите студентам, залученим до проєкту?

– Брати участь у житті університету, використовувати всі можливості, які надаються. Насолоджуватися навчанням і студентським життям. Любити, творити, пам'ятати, що в усіх царинах життя потрібні активні, цікаві та цілеспрямовані молоді люди.

Соломія ГНАТИШИН.
Світлина Ангеліни ТРАЧУК

Авторитетному науковцю та лікарю з величезним професійним досвідом, докторові медичних наук, професору кафедри пропедевтики внутрішньої медицини і фтизіатрії ТНМУ Петрові Петровичу Кузіву 1 травня виповнилося 75 років. Чудесна нагода розповісти про себе, про прожиті й пережиті, знакові події та доленосні зустрічі, духовні й наукові пріоритети.

– Петре Петровичу, де минули ваші дитячі роки? Про батька й матір розкажіть. Що найцінніше взяли зі свого дитинства?

– Народився я у селі Вірлів Зборівського району на Тернопільщині. Батьки Петро Теодосович та Антоніна Денисівна працювали в колгоспі й кравцювали. Я був найстаршим сином у сім'ї. Брат Ігор молодший від мене на п'ять років, Володимир – на

Петро КУЗІВ після закінчення Тернопільського медінституту (1971 р.)

одинадцять. Восьмирічну школу закінчив у рідному селі, 9-11 класи – в Зборові. Вчився добре. Спершу вирішив вступати до Рівненського інституту водного господарства, але не витримав вступних випробувань. Наступного року подав документи до медичного інституту в Тернополі та вступив на перший курс.

– Що найчастіше згадуєте, повертаючись подумки у студентські роки?

– Про студентське життя можна багато розповідати. Вчився добре й отримував стипендію – 28 карбованців. На час літніх канікул завжди підпрацьовував. Після 1 курсу їздив з односельчанами на Херсонщину – скиртувати солому. За півтора місяця наша бригада з восьми осіб

зібрала солому та її заскиртувала на площі 1100 гектарів. Робота була важка, але платили за неї непогано: заробив дві тонни пшениці й 300 карбованців. Додому повернувся 29 серпня, а 1 вересня – знову на навчання. Наступного літа працював на скиртуванні соломи в Одеській області. Після 3 курсу – одружився.

– Де познайомилися з майбутньою дружиною?

– Ми обоє навчалися на одному курсі та в одній групі, тому знайомство відбулося саме собою. Почали зустрічатися й невдовзі я запропонував одружитися. Справили весілля. Після 4 курсу поїхав до Чорткова на практику й тут мене спіткала хвороба. Півроку пролежав у лікарнях. Спочатку в Чорткові, потім – у Тернополі. Обласний терапевт Андрій Якович Попович скерував мене до Києва на обстеження та встановлення остаточного діагнозу. Він виявився невтішним: хвороба нирок. З таким діагнозом, казали, житиму недовго, щонайбільше – півроку. З Божою допомогою недуга поволі відступила й я закінчив навчання.

– 1971 рік... Ви отримали диплом за спеціальністю «лікувальна справа»... Навчання позаду, попереду – вибір життєвого шляху. Розкажіть про цей період.

– Після вишу ми з дружиною три роки працювали в місті Бе-

Петро КУЗІВ, завідувач кафедри шпитальної терапії, з працівниками (1998 р.)

режани. Дружина – викладачем акушерства та гінекології у Бережанському медучилищі, а я – лікарем дільничної лікарні села Нараїв. Згодом директор медучилища запропонував працювати викладачем терапії на пів ставки. Одного дня приїжджаю до батьків, а мама каже: «Сину, тобі лист надійшов».

Лист був з Києва, від Л.А. Пирога, завідувача відділення в Інституті урології та нефрології АМН України, де я лікувався. Відомий фахівець у галузі нефрології цікавився здоров'ям свого колишнього пацієнта та пропонував приїхати на обстеження. Я поїхав. З Любомиром Антоновичем, який згодом став доктором медичних наук, професором, академіком НАМН України, у мене склалися дуже теплі, приятельські стосунки. Він був для мене щирим другом і порадником. Через рік вступив до клінічної ординатури Київського науково-дослідного інституту урології та нефрології, а з 1976 року став заочним аспірантом цього ж закладу. Одночасно працював начмедом в Козлівській лікарні на Тернопіллі. З 1979 року моя доля пов'язана з альма-матер – Тернопільським медичним інститутом (нині – ТНМУ ім. І.Я. Горбачевського). Свою діяльність розпочав старшим лаборантом на кафедрі пропедевтики терапії. 1980 року в Київському медуніверситеті ім. О. Богомольця захистив кандидатську дисертацію на тему: «О малосимптомном гломерулонефрите» за спеціальністю – «внутрішні хвороби». Згодом запропонували посаду асистента кафедри шпитальної терапії в міській лікарні №2.

Після захисту докторської дисертації 1993 року отримав науковий ступінь доктора медичних наук, вчене звання професора – 1994-го. З 1995 року впродовж десяти років очолював кафедру шпитальної терапії №1 Тернопільської державної медичної академії імені Івана Горбачевського.

– Ваша докторська дисертація на тему «Розвантажувально-дієтична терапія (лікувальне голодування) при деяких хронічних захворюваннях гепатобіліарної та гастроудоденальної зон». Чому обрали саме її?

– Лікувальним голодуванням я зацікавився під час навчання в клінічній ординатурі в Київському науково-дослідному інституті

Професор Петро КУЗІВ:

косова в Ленінграді, який використовував цей метод у пульмонології, зокрема, при бронхіальній астмі. Місяць навчався на курсах з лікувального голодування за методикою професора Ніколаєва в Москві, щоб поглибити та закріпити набуті навички.

– У Тернополі ви успішно застосовували метод розвантажувально-дієтичної терапії на базі другої міської лікарні. У пресі про це чимало писали.

– Проте впровадити методику розвантажувально-дієтичної терапії (РДТ) вдалося не одразу. В радянські часи до лікувального голодування ставилися скептично. Тому тему моєї докторської дисертації затвердили

лише незадовго перед розпадом СРСР. І навіть коли вже працював над докторською дисертацією – переконували обрати іншу наукову тему, бо ця, мовляв, неперспективна. Однак я відмовився й продовжував дослідження, що стосувалися лікувального голодування. Вчений ступінь доктора медичних наук отримав уже в незалежній Україні. Терпляче переконував особливо зятяті скептиків, а такі були й серед лікарів, у доцільності відкриття спеціалізованих ліжок для лікування хворих голодуванням. Вдалося «вибити» п'ятнадцять спеціалізованих

Петро КУЗІВ, доцент Тернопільського медінституту (1992 р.)

ліжок у гастроентерологічному відділенні Тернопільської міської лікарні №2. З 1983 року успішно, без ускладнень, методом розвантажувально-дієтичної терапії проліковано понад 3,5 тисяч пацієнтів, які страждали на хронічні захворювання шлунково-кишкового тракту, хвороби дихальної та серцево-судинної системи. Результати засвідчили: з багатьма недугами можна боротися не лише з допомогою медикаментозної терапії, а й веденням здорового способу життя, складовою частиною якого є РДТ.

Петро КУЗІВ, викладач Бережанського медучилища, з колегами (1972 р.)

«ЛЮБОВ І ПРАВДА – ГОЛОВНІ ДУХОВНІ ЦІННОСТІ»

Розвантажувально-дієтична терапія має загальний оздоровчий вплив, тому поліпшення відчуття не лише з боку серцево-судинної системи, а й усіх інших органів і систем організму. Особливо добрий лікувальний ефект спостерігається при супутній гастроентерологічній патології (хронічні гастрити, ентероколіти, панкреатити, холецистити, гепатити, виразкова хвороба), захворюваннях дихальної системи (хронічний бронхіт, бронхіальна астма), а також різноманітних алергічних реакціях. Під час лікування однаково покращується перебіг як основної, так і супутньої патології.

– Яку кількість наукових праць маєте?

– У моєму науковому дороб-

Петро КУЗІВ, завідувач кафедри шпитальної терапії, з працівниками (2005 р.)

м'ялися його мудрі, доброзичливі поради, людяність, справед-

ливість, його настанови, які дали мені, як кажуть, путівку в життя. Вдячний долі за зустріч з доктором медичних наук, професором, академіком НАМН України Л.А. Пирогом. Спершу я був його пацієнтом і Любомир Антонович допомагав мені боротися з хворобою. Він і під час навчання в клінічній ординатурі та заочній аспірантурі залишився моїм наставником, добрим другом, прикладом в науці та житті. Взагалі мені щастило на гарних людей. Із Божою допомогою, скрутною хвилиною завжди зустрічався хтось, хто міг допомогти.

– Де зазвичай відпочиваєте? Чим захоплюєтеся на дозвіллі?

– Відпочиваю я не дуже добре, не вмію цього робити. Моє захоплення – книги. Завжди ба-

гато читав, вникаючи в науку, пізнаючи її й самого себе. В молоді літа улюбленою книгою був «Кобзар» Т. Шевченка. Серед авторів, яких читаю та перечитую, – Сковорода, Сократ, батько

Львівський національний університет імені І. Франка, факультет міжнародних відносин. Став переможцем програми Маскі, навчався в США та отримав диплом магістра бізнес-адміністрування. Працює в Європейському банку реконструкції та розвитку в Лондоні. Виросли онуки: Мар'яна за фахом психологиня, Оксана – менеджерка. Підрастають двоє правнуків: Дмитрику – вісім років, Єлизаветі незабаром виповниться п'ять.

– Вважаєте себе щасливою людиною?

Петро КУЗІВ виступає на конференції в Києві (2005 р.)

медичини Гіппократ. Психологія, релігія, філософія – це те, що я люблю, моє захоплення.

– Розкажіть про вашу родину.

– Дружина Оксана Євстахіївна – доктор медичних наук, професорка кафедри патологічної анатомії. Виховали двох синів. Старший Богдан народив-

– Так. З дружиною у нас однакові погляди на життя та духовні цінності, спільні наукові пріоритети. В нас чудова сім'я та робота теж дарує мені радість. Я люблю людей та завжди прагну їм допомогти. Якщо лікар до хворого ставиться з любов'ю – недужий це відчуває та довіряє лікарю. Любов – це ліки.

Петро КУЗІВ з учасниками конференції з розвантажувально-дієтичної терапії (2001 р.)

ку понад дві сотні друківаних праць, методичних рекомендацій. Виступав на конференціях, присвячених розвантажувально-дієтичній терапії, в Одесі, Дніпрі, Харкові.

– У вас є талановиті учні, які вже реалізували себе в професійній сфері. Скільки дисертацій написано під вашим науковим керівництвом?

– Вісім кандидатських і дві докторських. Теми дисертацій теж пов'язані з лікувальним голодуванням.

– Хто був і залишається для вас взірцем лікаря, науковця, інтелігентної (за найвищими критеріями) людини?

– Із великою вдячністю згадую покійного ректора альма-матер Петра Омеляновича Огія. Запа-

Петро КУЗІВ, завідувач кафедри шпитальної терапії, з працівниками кафедри після конференції відвідував Почаїв (2001 р.)

сора кафедри шпитальної терапії, яку очолювали впродовж 10 років, а останні майже сім років – спочатку завідувача, згодом – професора кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фізіотерії. Впродовж кількох років Ви за сумісництвом виконували обов'язки помічника проректора з лікувальної роботи.

Особлива сторінка Вашої діяльності, реалізації великого досвіду й творчого потенціалу – семирічний період роботи головним лікарем санаторію-профілакторію та професором кафедри безпеки життєдіяль-

ності Тернопільського національного економічного університету.

Ректорат, профком і весь колектив університету глибоко поважають і щиро шанують Вас як одного з талановитих випускників першого покоління, відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-терапевта, досвідченого педагога й вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною була Ваша громадська діяльність, зокрема, як матері-

ально-відповідального кафедри, куратора студентських груп, командира добровільної народної дружини курсу, лектора товариства «Знання».

Ваша професійна та громадська діяльність неодноразово відзначена подяками ректора університету.

Ваші порядність, працелюбність, інтелігентність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний

Петре Петровичу, доброго здоров'я, невичерпного творчого натхнення, життєвого оптимізму, доброти, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Нехай добром наповнюється хата,

Достатком, щирістю і сонячним теплом.

Хай буде вірних друзів в ній багато,

Прихильна доля огорта крилом.

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

1 травня виповнилося 75 років професорові кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фізіотерії ТНМУ Петрові Петровичу КУЗІВУ.

Вельмишановний

Петре Петровичу!

Сердечно вітаємо Вас з 75-літтям!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом після восьми років практичної лікарської роботи успішно пройшли майже 33-літній трудовий шлях: спочатку старшого лаборанта кафедри пропедевтичної терапії, згодом – асистента, доцента, профе-

ПРО НЕОБХІДНІСТЬ ВІДНОВЛЕННЯ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ

«Інфекції наступають – всі на боротьбу з глобальною небезпекою» – таке гасло ВООЗ визначила для одного з Всесвітніх днів здоров'я, який відзначають щороку 7 квітня. Значення цього гасла відоме фахівцям, насамперед – епідеміологам та інфекціоністам. Всесвітні дні здоров'я проводять, аби довести до суспільств і владних структур країн найбільш пріоритетні заходи з проблем охорони здоров'я, що потребують невідкладного вирішення.

Але в нашій країні до гасла ВООЗ не прислухалися. Спочатку Міністерство охорони здоров'я вирішило економити кошти на придбання вакцин і почало закуповувати недостатню кількість імунобіологічних препаратів, що призвело до різкого зниження прихильності населення до вакцинації й невиконання передбачених щеплень значній частині дітей та дорослих.

Наша влада також вирішила реорганізувати санітарно-епідеміологічну службу і, нарешті, за Постановою Кабінету Міністрів № 348 від 29 березня 2017 року єдину в країні медичну службу, яка організувала проведення та контролювала виконання заходів з профілактики як інфекційних, так і неінфекційних захворювань населення, було ліквідовано. Наслідки цього невиваженого рішення для здоров'я українців виявилися вкрай негативними. Економія незначних коштів на утримання надзвичайно важливої служби обернулася тим, що держава зазнала величезних збитків на зростанні показника захворюваності та смертності населення через погіршення якості та санітарно-

гігієнічних і протиепідемічних умов життя українців.

Одразу після цієї події почалося зростання показника захворюваності низки інфекційних хвороб, зокрема, на повітряно-крапельні інфекції, відмічене зростання захворюваності на гострі кишкові інфекції, харчові отруєння, особливо на сальмонельоз.

Різко зросла захворюваність населення на ботулізм, до того ж з високою смертністю, через незабезпечення лікувально-профілактичних закладів (ЛПЗ) та аптечної мережі лікувальними протиботулінічними сироватками. Що особливо недопустимо, почастишали випадки ботулізму, пов'язані з вживанням харчових продуктів, виготовлених на об'єктах харчової промисловості, через порушення профілактичних вимог і технології виробництва, дотримання яких ніхто не контролював. Коли діяла санітарно-епідеміологічна служба, її фахівці особливу увагу надавали питанням профілактики ботулізму. В ті часи більшість випадків ботулізму були пов'язані здебільшого із вживанням консервів та інших продуктів домашнього виготовлення. Здійснювався також контроль наявності незнижуваного запасу протиботулінічних сироваток у ЛПЗ та аптеках.

Останнім часом в країні склалася загрозна ситуація з високою захворюваністю та смертністю населення від туберкульозу через поширення насамперед мультирезистентних штамів туберкульозної бактерії. Водночас остання реформа охорони здоров'я передбачає скорочення кількості протитуберкульозних диспансерів. До речі, диспансери – це заклади, що мають забезпечувати передусім здійснення профілактичних заходів, забезпечувати систему, яка сприяла б зниженню захворюваності, для чого свого часу й

створювали ці протитуберкульозні заклади.

У рамках реформи медицини в країні почалося скорочення психіатричних лікарень та психоневрологічних диспансерів, що безумовно, призведе до негативних наслідків для суспільства, у тому числі й до подальшого поширення туберкульозу та інших інфекційних хвороб.

Варто зазначити, що останніми роками вітчизняні вчені-гігієністи акцентували увагу на тому, що інфекційні хвороби перестали бути проблемою й усю увагу в країні буцімто необхідно зважити на профілактику саме неінфекційних хвороб. Це при тому, що боротьба з хворобами людей потребує комплексного впровадження профілактичних заходів, а саме і гігієнічних, і епідеміологічних, як це впроваджувала та координувала санітарно-епідеміологічна служба. Взагалі, аби люди менше хворіли, насправді належної уваги потребує комплексність у профілактиці та боротьбі як з інфекційними, так і з неінфекційними захворюваннями.

Коли виникла пандемія COVID-19, стало ймовірним, що позбутися цієї хвороби можна буде саме за допомогою вакцинації. А отже, нарешті з'явилася надія на те, що, можливо, зміниться ставлення людей до вакцинації, особливо тих, хто був завзятим відмовником від проведення профілактичних щеплень. Але затягування Кабінетом Міністрів вирішення питання про придбання протиковідної вакцини може деяких людей схилити до думки, що, можливо, вакцинація й не така важлива в подоланні пандемії.

На наш погляд, якщо б функціонувала санепідслужба, у нашій країні не було б допущено великого поширення коронавірусної інфекції. Тут би належно спрацювали відділи особливо небезпечних інфекцій та епіде-

міологічні відділи санітарно-епідеміологічних станцій. І були б своєчасно організовані належні протипандемічні заходи. Як результат, була б нижчою захворюваність та менша смертність від COVID-19.

Стало очевидним, що надзвичайно складно проводити боротьбу з пандемією за відсутності санітарно-епідеміологічної служби. Коли почалася пандемія, було призначено головного санітарного лікаря України (разом з ліквідацією санітарно-епідеміологічної служби було скасовано й таку посаду), а пізніше призначено головних санітарних лікарів в областях. Вважаємо, що цього не цілком достатньо, слід організувати відновлення санепідслужби та обов'язково з фінансуванням її із державного бюджету.

Слід також взяти до уваги, що в країні ліквідовані санітарно-гігієнічні факультети в медичних навчальних закладах і на теперішній час ніхто та ніде не готує епідеміологів і санітарних лікарів, а також санітарних фельдшерів. Зрозуміло, що необхідно терміново відновлювати санітарно-гігієнічні факультети (відділення) в медичних навчальних закладах та якнайшвидше розпочати підготовку епідеміологів і санітарних лікарів.

Коли ліквідовували санітарно-епідеміологічну службу, однією з причин цього називали корупцію в цій службі. Насправді корупція виявилася у багатьох відомствах, але ліквідували саме санітарно-епідеміологічну службу. Треба зазначити, що ефективність діяльності санепідслужби останніми її роками справді стала знижуватися, але поштовхом до цього послужило запровадження платних послуг, які уряд країни нав'язав виконувати санітарно-епідеміологічній службі, у той час, як ця служба мала б фінансуватися лише з державного бюджету та не зай-

матися «зароблянням» грошей.

На ще один аспект хотілося б звернути увагу. Пандемія COVID-19 наочно показує, чим займається справжня епідеміологія. Можна сподіватися, що прихильники епідеміології неінфекційних захворювань, нарешті, зрозуміють, що насправді є епідемією та що таке справжня епідеміологія.

У профілактиці інфекційних хвороб важливою ланкою була профілактична діяльність дільничних лікарів. Якщо вони виходили на виклики додому до хворих, то теперішні сімейні лікарі, по суті, цього не роблять і не займаються активним раннім виявленням інфекційних хворих, від чого залежить своєчасність організації та ефективність протиепідемічних заходів, зокрема щодо запобігання поширенню інфекцій, а також і належна діагностика та лікування пацієнтів.

Вважаємо, що ефективній діяльності ЛПЗ і санітарно-епідеміологічної служби сприятиме запровадження системи медичного страхування.

Отже, аби корінним чином покращити профілактику та боротьбу з інфекційними хворобами й узагалі охорону здоров'я українців, слід якнайшвидше відновити діяльність санітарно-епідеміологічної служби, мережу санітарно-епідеміологічних станцій (районних, міських, обласних).

Доцільно також забезпечити проведення відповідних профілактичних і протиепідемічних заходів сімейними (дільничними) лікарями з обов'язковим обслуговуванням викликів хворих на дому. Вирішенню цих важливих заходів, певна річ, сприятиме запровадження системи медичного страхування.

Анатолій РЕЗНИКОВ,
доцент Рівненської медичної академії, санітарний лікар,
кандидат медичних наук

ДАТА

5 травня виповнилося 70 років старшому викладачу кафедри медицини катастроф і військової медицини ТНМУ Юрію Петровичу ЦИРБИ.

Вельмишановний Юрію Петровичу! Сердечно вітаємо Вас з 70-літтям!

Після закінчення військового училища, 32-х років служби у військах, в тому числі навчання у військовій академії, здобуття заочно також вищої економічної освіти Ви прийшли в Тернопільський медінститут полковником, успішно пройшли понад 22-літній трудовий шлях: спочатку начальника штабу цивільної оборони, начальника відділу охорони, помічника проректора з АГР з питань охорони, а останні майже 16 років – виклада-

ча, старшого викладача загальної військової підготовки кафедри медицини катастроф і військової медицини.

Ректорат, профком і весь колектив університету глибоко поважають і широко шанують Вас як

висококваліфікованого, досвідченого педагога й вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною була Ваша громадська робота, зокрема, як відповідального за техніку безпеки та протипожежну безпеку кафедри.

Ваша військова служба, науково-педагогічна та громадська діяльність відзначені орденом «За бездоганну службу III ступеня», дев'ятьма медалями, грамотами й подяками ректора університету.

Ваші порядність, працелюбність, інтелігентність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують най-

вищої оцінки та є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Юрію Петровичу, міцного здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благодійній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довілліття.

Хай злагода буде, хай буде

любов,

Хай тисячу раз повторяться

знов

Хороші, святкові і пам'ятні

дні,

Хай сонце всміхається Вам у

житті!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

ДОЛУЧИЛИСЯ ДО ПРОЄКТУ «БЛАГОДІЙНА ІДАЛЬНЯ»

Студенти-волонтери загальноуніверситетського руху «MISERICORDIA» та науково-краєзнавчої студії «Терполяни» відвідали благодійний фонд «Карітас». На прохання отця Андрія Марчука студенти вкотре долучилися до соціального проєкту «Благодійна ідальня». Вони приготували 80 продуктивних наборів для соціально незахищених людей, людей з інвалідністю та безхатченків. Юнаки та дівчата мають намір і надалі підтримувати цю ініціативу.

До акції долучилися студенти Катерина Темрій, Оксана Пелип, Діана Сидорчук, Марта Струк, Ілля Сороківський, Яна Чайка, Ірина Делідон та інші.

Тетяна ОПЕР,
староста
загальноуніверситетського руху
«MISERICORDIA»

15-РІЧНИЙ ШЛЯХ КАФЕДРИ ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Цього року відзначаємо 15-річчя заснування кафедри хірургічної стоматології Тернопільського національного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського.

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ

Спочатку було створено кафедру хірургічної та ортопедичної стоматології, яка стала однією з базових (профільних) для підготовки лікарів-стоматологів. До колективу кафедри увійшли авторитетні практикуючі лікарі-стоматологи-хірурги, лікарі вищої кваліфікаційної категорії: Ярослав Петрович Нагірний, Ірина Онуфріївна Липницька та лікарі-стоматологи-хірурги: Ольга Володимирівна Скочило, Руслан Васильович Ощипко, Ігор Степанович Манашук. Очолив колектив кафедри кандидат медичних наук, доцент Ярослав Петрович Нагірний, який до цього завідував курсом стоматології. Базою новоствореної кафедри стало праве крило першого поверху навчального корпусу, що на вул. Чехова, 7, м. Тернополя, а також стоматологічне відділення Тернопільської обласної комунальної клінічної лікарні. На кафедрі розпочали викладати хірургічну стоматологію для студентів 3-го курсу стоматологічного факультету, а також основи стоматології для студентів 5-го курсу медичного факультету. З цією метою на кафедрі облаштували три клінічних зали, в яких були чотири стоматологічних установки. Викладачі кафедри надавали стоматологічну-хірургічну допомогу хворим у консультативно-діагностичному центрі ТОВ «Десна». З кожним навчальним роком, з приходом на кафедру курсів-наступників, відбувалося розширення кадрового складу, а також облаштування нових навчальних кімнат.

З 2006 року в університеті функціонує вебпортал, де представлені навчально-методичні матеріали: презентації лекцій, матеріали для підготовки до лекцій та практичних занять, методичні рекомендації, електронні підручники, таблиці, відео-аудіоматеріали для викладачів і студентів. Ці матеріали щороку оновлюють та доповнюють. Електронна система тестування дозволяє щоденно контролювати навчання студентів, проводити всі види контролю знань. На порталі активно працюють студентський і викладацький форуми, де обговорюють актуальні проблеми університетського життя. Задля удосконалення практичної підготовки майбутніх спеціалістів і засвоєння ними практичних навичок у всіх навчальних програмах розроблений обов'язковий перелік. У зв'язку із запроваджен-

ням у ТНМУ імені І.Я. Горбачевського нових принципів в організації навчального процесу та перехід на кредитно-модульну систему викладання гостро постає питання щодо підготовки навчально-методичної документації, заповнення матеріалами вебсторінки кафедри. Потрібно зазначити, що колектив кафедри впорався з цим завданням.

2007 року на кафедру приходять кандидат медичних наук Леонід Миколайович Скакун. Відбувається облаштування навчальної кімнати на базі другого хірургічного відділення Тернопільського обласного комунального клінічного онкологічного диспансеру, в якому Л.М. Скакун проводить практичні заняття для студентів 4-го курсу стоматологічного факультету з онкостоматології, а заняття з травматології щелепно-лицевої ділянки, як і належить, відбуваються на базі стоматологічного відділення Тернопільської університетської лікарні. Асистент Л.М. Скакун захистив кандидатську дисертацію на тему: «Вплив гіпокінезії на жовчутворення та перекисне окислення ліпідів в печінці» за спеціальністю 14.00.17 – нормальна фізіологія. Кандидат медичних наук з 1984 року. Вчене звання доцента кафедри хірургічної стоматології присвоєно 2015 року. Є автором і співавтором 25 навчально-методичних і наукових публікацій, серед яких 1 патент на корисну модель, видав 3 посібники (один – англійською мовою).

2008 року відбувається роз'єднання кафедри хірургічної та ортопедичної стоматології, кафедру хірургічної стоматології очолив кандидат медичних наук, доцент Ярослав Петрович Нагірний, кафедру ортопедичної стоматології – доктор медичних наук, професор Степан Іванович Черкашин. У розпорядження кафедри хірургічної стоматології передано праве крило другого поверху навчального корпусу, що на вул. Чехова, 7 у Тернополі, де облаштували три навчальних кімнати, кабінет завідуючого, асистентську, а також передали для практичної роботи хірургічний кабінет при стоматологічному відділенні консультативно-діагностичному центрі (прибудова вул. Чехова, 5, м. Тернопіль).

2009 року за вимогами МОЗ щодо підготовки лікарів зі спеціальності «Стоматологія» провели атестацію випускників (складання практично орієнтованого випускного іспиту). Вперше також провели для студентів четвертого курсу стоматологічного факультету об'єктивний структурований клінічний іспит, семестровий тестовий іспит, виробничу практику з хірургічної стоматології. Відтак реорганізували кафедру стоматологічного факультету. Створили чотири профільні кафедри, в тому числі хірургічну стоматологію. Того ж

року в колектив приходять молоді асистенти М.В. Гембаровський та І.В. Стефанів.

Завдяки керівництву університету відбувається облаштування на кафедрі клінічного залу із сучасними стоматологічними установками, на яких студенти надають консультації та ведуть спільний прийом пацієнтів. На кожному практичному занятті студенти працюють з муляжами, фантомами, таблицями, стендами, атласами, моделями, засвоюючи практичну навичку згідно з тематичним планом. Демонструють відеоролики (обстеження хворих, проведення хірургічних стоматологічних операцій). Лише після засвоєння практичної навички студенти переходять в клінічні зали для виконання практичної роботи з пацієнтами під керівництвом викладача. При проведенні практичних занять застосовують комп'ютерну техніку для програмованого навчання та контролю знань, користуючись електронними підручниками, які створили викладачі кафедри. Використання сучасних технічних засобів на лекціях і практичних заняттях з хірургічної стоматології сприяє вдосконаленню навчання, підвищенню засвоєння теоретичних і практичних знань.

2009 рік також відзначився масштабним плануванням кандидатських дисертацій. У березні-червні четверо викладачів кафедри розпочали роботу над своїми кандидатськими дисертаціями. В серпні 2009 року створено кафедру стоматології ФПО, до ведення занять залучені досвідчені викладачі кафедри хірургічної стоматології.

2010 року завідувач кафедри, кандидат медичних наук, доцент Ярослав Петрович Нагірний блискуче захищає докторську дисертацію на тему «Шляхи оптимізації репаративного остеогенезу у хворих з травматичними переломами нижньої щелепи» за спеціальністю 14.01.22 – стоматологія. 2011 року присвоєно вчене звання професора кафедри хірургічної стоматології. Є автором і співавтором понад 127 навчально-методичних і наукових публікацій, серед яких два патенти на винахід, шість патентів на корисну модель, видав п'ять посібників (один – англійською мовою). Підтвердженням високого рівня наукової діяльності кафедри є запрошення професора до участі в роботі спеціалізованих вчених рад Івано-Франківського національного медичного університету як члена спеціалізованої ради. Ярослав Петрович головний редактор журналу «Клінічна стоматологія».

2010 року розширюють кадровий склад, на кафедру хірургічної стоматології приходять лікарі-стоматологи – випускники різних вишів України, асистенти Микола Васильович Рудик,

Роман Мирославович Рубас. На кафедрі завершують роботу над заповненням системи щоденного контролю знань студентів за системою «Moodle» та матеріалами для дистанційної форми навчання медсестер.

2011 року на кафедрі хірургічної стоматології лави молодих вчених поповнюють Іван Ігорович Білозецький та Ірина Андріївна Михайлюк.

Після захисту кандидатської дисертації 2011 року на тему «Оптимізація діагностики, клініки та лікування альвеолітів» за спеціальністю 14.01.22 – стоматологія Наталія Степанівна Гутор переходить на кафедру хірургічної стоматології 2012 року та виконує обов'язки завучки кафедри. 2014 року присвоєно вчене звання доцентки кафедри хірургічної стоматології. Є авторкою та співавторкою понад 125 навчально-методичних і наукових публікацій, серед яких 3 патенти на винахід, 1 патент на корисну модель, 1 монографія, видала 6 посібників, 1 інформаційний лист, 4 методичні вказівки.

2012 року стало питання про доповнення кафедрального складу викладачами, які б вели заняття англійською мовою. До нього увійшли асистенти Наталія Олегівна Стоян (Твердохліб), Наталія Ярославівна Ковтун, Олена Сергіївна Гонтар (Беденюк), Зоряна Степанівна Головецька (Гевик). Прийшли й лаборанти Любов Богданівна Курилюк, Галина Богданівна Плюсквік.

2016 року склад кафедри хірургічної стоматології поповнили лікарі-стоматологи – випускниці ТНМУ Ірина Романівна Міц, Ірина Михайлівна Яворська-Скрабут, випускниця УМСА Христіна Олегівна Лоза.

Захищені дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за період 2015-2021 рр.:

- Твердохліб Н.О. Кандидатська дисертація на тему: «Морфологічні основи ремоделювання слизової оболонки порожнини рота при обтураційній жовтяниці та за умов коригувальних впливів» за спеціальністю 14.03.01 – нормальна анатомія. Кандидат медичних наук з 2015 року. Торік присвоєно вчене звання доцентки кафедри хірургічної стоматології;

- Лоза Х.О. Кандидатська дисертація на тему: «Інтраопераційна профілактика утворення патологічних рубців шкіри в різних ділянках обличчя та шиї (експериментально-клінічне дослідження)» за спеціальністю 14.01.22 – стоматологія. Кандидат медичних наук з 2016 року;

- Михайлюк І.А. Кандидатська дисертація на тему: «Порівняльний вплив скелетної, черепно-мозкової та поєднаної травми на морфо-функціональні порушення печінки в період ранніх проявів травматичної хвороби» за спеціальністю

14.03.04 – патологічна фізіологія. Кандидат медичних наук з 2016 року. З 2019 р. працює на посаді доцентки кафедри хірургічної стоматології;

- Білозецький І.І. Кандидатська дисертація на тему: «Клініко-патогенетичні механізми взаємозв'язку і взаємообтяження генералізованого пародонтиту у хворих з ревматоїдним артритом» за спеціальністю 14.01.22 – стоматологія. Кандидат медичних наук з 2016 року. З 2018 р. працює на посаді доцента кафедри хірургічної стоматології. Цьогоріч присвоєно вчене звання доцента кафедри хірургічної стоматології;

- Міц І.Р. Кандидатська дисертація на тему: «Механізми пошкодження внутрішніх органів у щурів внаслідок дії стресу в пренатальний і постнатальний період їх розвитку» за спеціальністю 14.03.04 – патологічна фізіологія. Кандидат медичних наук з 2017 року;

- Ковтун Н.Я. кандидатська дисертація на тему: «Структурно – функціональна організація твердих тканин пришийкової ділянки малих кутніх зубів людини» за спеціальністю 14.03.01 – нормальна анатомія. Кандидат медичних наук з 2018 року. З 2021 р. працює на посаді доцентки кафедри хірургічної стоматології.

- Скочило О.В. Кандидатська дисертація на тему: «Механізми регенерації експериментальних дефектів нижніх щелеп щурів при застосуванні матеріалу на основі гідроксиапатиту та полілактиду» за спеціальністю 14.03.04 – патологічна фізіологія. Кандидат медичних наук з 2019 року. З 2021 р. працює на посаді доцентки кафедри хірургічної стоматології;

- Беденюк О.С. кандидатська дисертація на тему: «Патогенетичні особливості генералізованого пародонтиту на тлі атрофічного гастриту: механізми метаболічних порушень та їх комплексна корекція» за спеціальністю 14.03.04 – патологічна фізіологія. Кандидат медичних наук, працює на посаді доцентки кафедри хірургічної стоматології з 2020 року.

- Стефанів І.В. Кандидатська дисертація на тему: «Фармакологічна характеристика нового рослинного препарату «Касдент» для лікування запальних захворювань пародонту та слизової оболонки ротової порожнини» за спеціальністю 14.03.05 – фармакологія. Кандидатська дисертація на етапі завершення.

З 2020 року викладачі кафедри розробили, частково відкоректували, доповнили робочі навчальні програми, курс за вибором, виробничу лікарську практику у стоматології для студентів III-V курсів стоматологічного факультету з навчальної дисципліни «Хірургічна стоматологія». Доценти кафедри для студентів щорічно поновлюють методичні вказівки, матеріали підготовки студентів до практичного заняття, відеоматеріали до заняття, створено банк ситуаційних задач, тестових завдань для «Крок-2» на сторінці Moodle.

(Продовження на стор. 10)

15-РІЧНИЙ ШЛЯХ КАФЕДРИ ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

(Завершення. Поч. на стор. 9)

Завдяки ректорові, професору Михайлові Миколайовичу Корді на кафедрі придбано всі необхідні сучасні комп'ютерні технології. З впровадженням інформаційно-технічного прогресу з'явилася можливість проводити запис та відеотрансляцію практичних занять і лекцій. Кафедра обладнана сучасною стоматологічною апаратурою, стоматологічними установками, інструментарієм, розхідними матеріалами, універсальними фантомами.

Надзвичайно вагому роль у формуванні клінічного мислення, навичок практичної та наукової діяльності студентів відіграє студентський науковий гурток. На кафедрі хірургічної стоматології функціонує студентський науковий гурток під керівництвом викладачів Н.Я. Ковтун, О.В. Скочило. Засідання наукового гуртка проводяться у форматі Google Meet. Кафедра готує студентів для участі як у міжвузівських студентських конференціях, так і в науково-практичних конференціях з міжнародною участю, де гуртківці демонструють найкращі результати.

ЛІКУВАЛЬНО- КОНСУЛЬТАТИВНА РОБОТА

Лікувально-консультативну роботу кафедра проводить з 2006 року згідно з календарним планом занять та графіку роботи співробітників кафедри на практичних заняттях зі студентами. Лікувально-консультативний прийом проводять у клінічних залах. Базами кафедри є спеціалізоване відділення хірургічної стоматології Тернопільської університетської лікарні, друге хірургічне відділення Тернопільського обласного онкологічного диспансеру, стоматологічний корпус університету на вул. Чехова, 7, де в клінічних залах є чотири стоматологічні установки. Висококваліфіковані стоматологи-хірурги кафедри оволодівають сучасними методиками хірургічного лікування захворювань голови та шиї й діляться власним досвідом з молодими фахівцями.

Відділення хірургічної стоматології університетської лікарні — це єдиний стаціонарний спеціалізований підрозділ в області, який надає планову та невідкладну допомогу крайнам із захворюваннями органів щелепно-лицевої ділянки та шиї. Очолює відділення завідувач, лікар-стоматолог-хірург вищої категорії Олег Іванович Дзіх. Працівники відділення активно розробляють і впроваджують у практику сучасні методи лікування травм і запальних процесів щелепно-лицевої ділянки. Професор кафедри, лікар-стоматолог-хірург вищої категорії Я.П. Нагірний із завідувачем відділення О.І. Дзіхом

виконують складні види оперативних втручань. Доценти кафедри стоматологи-хірурги: Н.С. Гутор, І.І. Білозецький, О.В. Скочило мають вищу та першу кваліфікаційні категорії, з 2011 року несуть цілодобову ургентну службу з надання невідкладної допомоги хворим. Пишаємося, що наші випускники обрали хірургічний профіль стоматології та нині працюють у відділенні на посаді лікаря-стоматолога-хірурга Це — Віталій Любомирович Фесик, Андрій Олегович Зелінський. Хочу наголосити, що медсестри, молодший медичний персонал відділення — висококваліфікований, злагоджено працюють з кафедральними працівниками. Велика їм подяка та шана.

Доцент Л.М. Скакун — лікар-онколог вищої категорії в полі-

асистенції викладачів надавати амбулаторну стоматологічну-хірургічну допомогу пацієнтам. Через впровадження карантину, аби запобігти розповсюдженню коронавірусної інфекції, на період дії обмежувальних заходів тимчасово припинили планові прийоми хворих.

Наукова робота кафедри хірургічної стоматології передбачає планування та виконання дисертаційних робіт, виконання кафедральних і міжкафедральних науково-дослідних робіт, організацію та участь у проведенні всеукраїнських і міжнародних наукових форумів, підготовку студентських наукових робіт. Наукові здобутки викладачів кафедри представляли на міжнародних з'їздах, симпозиумах, конференціях. Матеріали науково-дослідної роботи викладачів використовую-

формування у них моральних якостей, громадської активності та відповідальності за долю України, дбайливого ставлення до національного багатства країни, любові до рідної мови. При плануванні виховної роботи наставники передбачають: вивчення здібностей студентів кураторських груп до навчання, ставлення до обраної спеціальності та плани на майбутнє, стан навчальної дисципліни та критерії вихованості студентів, вивчають житлово-побутові умови студентів, а також приділяють належну увагу студентам-сиротам. Пріоритетним у виховній роботі зі студентами викладачів кафедри хірургічної стоматології є реалізація особистісно орієнтованого підходу в навчально-виховному процесі, залучення молоді до національної та світової культури, збереження

морального й фізичного здоров'я молодого покоління, виховання патріотизму, громадських якостей особистості, життєвої компетентності, забезпечення педагогічних умов для соціалізації студентів.

У виховній роботі зі студентською молоддю використовуємо різні форми: виробничу діяльність, участь у громадських справах, поведіння у побуті. Дбаючи про створення оптимальних умов для виховної роботи, не виносимо зав-

дання виховання за рамки навчального процесу. Треба зважати на дієвість і впливовість великого спектру форм діяльності, які сприяють формуванню всебічно розвиненої особистості. Це — навчальні заняття, практика, науковий гурток, творчі студії, екскурсії, походи, різноманітні форми та види суспільно-корисної праці. Куратори кафедри зі студентами проводять різноманітні культурні заходи, організовують культпоходи в драмтеатр, філармонію, різноманітні виставки.

Навчально-виховну роботу проводять відповідно до укладеної щорічної програми, затвердженої на засіданні кафедри хірургічної стоматології. Національно-патріотично-виховна робота на кафедрі хірургічної стоматології спрямована не лише на підготовку висококваліфікованих лікарів-стоматологів, а також культурних, освічених громадян своєї держави для запобігання національній нетерпимості та будь-яких проявів насильства у студентському середовищі й у країні загалом. Куратори груп проводять виховні бесіди щодо культури поведін-

ки, морального стану студентів групи, порушують питання щодо виникнення конфліктних ситуацій та шляхів виходу з них. Доброю традицією серед наставників і студентів стали добродійні заходи. Оскільки для студентів навчання є їх безпосередньою трудовою діяльністю, необхідно розкривати красу праці, виховувати естетичне ставлення до неї. Вищий навчальний заклад не може нехтувати потребою створення сприятливих естетичних умов для навчання.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ

Поширення вірусу COVID-19 поставило нові вимоги до викладачів. Потрібно зберегти безперервне навчання, забезпечити ефективне засвоєння навчальної програми з хірургічної стоматології, підготувати студентів до ліцензійного іспиту «Крок-2». Все це зобов'язало та вимагало від нас якнайшвидшої трансформації методики викладання для студентів на циклі хірургічної стоматології через сучасні інформаційні комп'ютерні технології — інтернет-ресурси Teams, Zoom, Meet.

На початок карантину викладачі та студенти не цілком розуміли, що ж насправді їх очікує. Дуже скоро студенти стали більш самостійними, навчилися спілкуватися дистанційно, а викладачі освоїли різні програми, записали відеолекції, відеоролики. Усуну розмову зі студентом проводимо в режимі онлайн-конференції в програмі Microsoft Teams при ввімкненій камері та мікрофоні. Під час заняття проводимо розгляд клінічних випадків та ускладнень, в процесі виникають різні дискусійні питання. Заняття закінчуємо з підтвердженням засвоєння. В періоді дистанційного навчання контролюємо частину заняття проводимо за допомогою сайту, так званий модульний контроль.

Кожен викладач демонструє фотографії хворих, рентгенологічні знімки, відеоролики згідно з темою заняття, пояснює незрозумілі методи та методики проведення хірургічних втручань. Відтак студент озвучує, викладач відтворює власноруч виконання певної практичної навички на фантомі. Ми, викладачі, бачимо та чуємо відповідь студента, що надає нам можливість реально оцінити рівень його підготовки. Найактивніші студенти готують доповіді на 10-15 хвилин. Такий підхід значно збільшує зацікавленість студентів та ефективність засвоєння матеріалу.

Протягом свого становлення, кафедра виконує всі основні завдання, поставлені перед нею керівництвом університету. Попри всю ситуацію сьогодення, сучасні комп'ютерні технології дозволяють нам впоратися з виконанням освітнього процесу, незважаючи на пандемію, бажання студентів і викладачів є обов'язковим. Колектив кафедри молодий, сповнений енергії, з оптимізмом дивиться в майбутнє.

**Наталія ГУТОР,
доцентка кафедри
хірургічної стоматології
ТНМУ**

Колектив кафедри хірургічної стоматології. (Зліва направо) сидять: асист. Олена БЕДЕНЮК, асист. Наталія КОВТУН, проф. Ярослав НАГІРНИЙ, асист. Наталія ТВЕРДОХЛІБ, доц. Наталія ГУТОР; стоять: лаб. Любов КУРИЛЮК, доц. Микола ГЕМБАРОВСЬКИЙ, лаб. Галина ПЛЮСКВІК, доц. Леонід СКАКУН, асист. Ірина МІЦ, асист. Ірина МИХАЙЛЮК, доц. Іван БІЛОЗЕЦЬКИЙ (2020 р.)

клінічному відділенні веде консультативний прийом пацієнтів з різноманітними пухлинами голови та шиї. Лікування хворих з доброякісними та злоякісними новоутвореннями щелепно-лицевої ділянки проводить на базі ТООД.

На кафедрі в клінічних залах надають амбулаторно-лікарську та консультативну допомогу, амбулаторні втручання, лікування запальних процесів щелепно-лицевої ділянки. Працівники кафедри забезпечують планову консультативну та лікувальну роботу серед мешканців Тернополя та області, активно співпрацюють з практичною охороною здоров'я шляхом підготовки кадрів, впровадження нових методів діагностики, лікування та профілактики стоматологічних захворювань. Лікарі-стоматологи-хірурги кафедри постійно удосконалюють власну лікарську майстерність, отримують лікарські категорії, освоюють нові напрямки медицини. У відділеннях (ТУЛ, ТООД) і клінічних залах кафедри хірургічної стоматології студенти мають можливість самостійно або за

ють у лекційному курсі та на практичних заняттях на кафедрі хірургічної стоматології. Наукові розробки впроваджені в практику лікувально-профілактичних закладів України (Львівської, Івано-Франківської, Хмельницької, Вінницької областей), що підтверджено відповідними актами впровадження. 2016 року кафедра організувала науково-практичну конференцію з міжнародною участю «Інноваційні технології в стоматології» на базі навчально-оздоровчого комплексу «Червона калина».

НАВЧАЛЬНО- ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС

Важливими напрямками ефектної діяльності навчального закладу є демократизація, гуманізація та гуманітаризація навчально-виховного процесу. Виховна робота у виші — двосторонній процес, взаємодія вихователя й студента. Важливе місце в роботі кафедри хірургічної стоматології належить виховній роботі викладачів серед студентів, що спрямована на

ДОВКІЛЛЯ ТА ЗДОРОВ'Я

Упродовж трьох днів в Тернопільському національному медичному університеті імені І. Горбачевського тривала XXI Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Довкілля і здоров'я», присвячена 35-ій річниці Чорнобильської катастрофи.

Захід спільно організували кафедра фізіології з основами біоетики та біобезпеки, кафедра загальної гігієни та екології, кафедра мікробіології, вірусології та імунології ТНМУ. Через пандемію коронавірусної інфекції у світі та епідеміологічну ситуацію в нашому регіоні зустріч науковців відбувалася в онлайн-режимі.

У науковому зібранні взяли участь провідні фахівці з усіх куточків України, зокрема, з Києва, Харкова, Одеси, Львова, Хмельницького, а також польських міст Торунь і Краків. Під час засідань заслухали та обговорили 50 наукових доповідей.

Учасників конференції привітав проректор з наукової роботи, професор Іван Кліщ. Він передав слова вітання від імені ректора ТНМУ, професора Михайла Корди, побажав успіхів та плідної роботи науковому зібранню.

«На форумі обговорюють проблеми, які виникли перед людством у XX-XXI століттях та мають загальноцивілізаційний характер. Глобалізаційні процеси, що інтенсивно розвиваються за відсутності чітко відпрацьованих методик для їх вивчення, досить складно дослідити й осмислити, а тим більше – спрогнозувати. Всі пересвідчилися в тому, що скільки б ми не вкладали коштів у технології, медицину, розробки сучасних методів лікування та профілактики захворювання, не

но використовувати ресурси Землі, то нам не уникнути таких трагічних наслідків, як глобальне потепління, вимирання багатьох видів рослин і тварин, техногенних катастроф, як от аварії на Чорнобильській АЕС та на Першій Фукусімській АЕС. Науковцям потрібно постійно досліджувати ефекти негативного впливу на природу, їх відображення на здоров'ї людини, а також частіше проводити такі заходи, максимально поширювати інформацію про цінність природи, ресурси Землі, починаючи із садочків, шкіл і продовжуючи у вищих навчальних закладах», – зазначив Іван Миколайович.

Відкриваючи пленарне засідання, завідувач кафедри фізіології з основами біоетики та біобезпеки, заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор Степан Вадзюк привітав учасників наукового форуму, зацентрував увагу на тому, що минуло 35 років з часу аварії на Чорнобильській АЕС, але її наслідки залишаються предметом обговорення світової наукової спільноти й досі. «За визначенням ВООЗ, Чорнобильська катастрофа віднесена до аварій ядерних об'єктів найвищого рівня. Пам'ятаймо, що людське життя

– безцінне й будь-які експерименти та наукові впровадження передусім мають бути безпечними для людства, для нашого майбутнього, для життя на планеті Земля. Нині прагнемо об'єднати владу, громадськість, науковців, щоб не допустити подібної трагедії в майбутньому», –

звернувся до учасників конференції Степан Несторович.

Про медичні наслідки Чорнобильської катастрофи розповіла завідувачка диспансерного відділення радіаційного захисту населення Тернопільської університетської лікарні Олександра Юровська. «Дуже важливо продовжувати довгострокове скринінгове обстеження осіб, які на час аварії проживали на забруднених територіях, особливо тих, які були у дитячому та підлітковому віці, адже за науковим прогнозом післядія «чорнобильського» йоду триватиме ще приблизно 10 років. Основними пріоритетами України в подальшому повинні стати: відновлення, розробка та затвердження загальнодержавної програми подолання наслідків Чорнобильської катастрофи; продовження щорічних оглядів осіб, постраждалих внаслідок аварії в медичних закладах охорони здоров'я», – зазначила Олександра Богданівна.

Ірина Шумада, депутат Тернопільської обласної ради, вказала на важливість врегулювання

законодавства та відновлення програм щодо соціального захисту учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Заступник директора ДУ «Тернопільський обласний лабораторний центр МОЗ України» Володимир Паничев представив доповідь «Оцінка епідемічної ситуації з COVID-19 в Тернопільській області за 2020-2021 роки» та ознайомив слухачів наукового форуму з прогнозами розвитку епідемії COVID-19 в Україні на 20 квітня 2021 року: продовження зростання показників епідемічної динаміки; оновлення рекордів нових і летальних випадків; зростання частки давніх випадків у щоденно оприлюднених даних.

Олена Лотоцька, професорка ТНМУ, у своєму виступі «Внесок професора В.А.Кондратюка в розвиток гігієни води та водопостачання (85-річчю з дня народження присвячується)» розповіла про знайомство та роки спільної праці з Володимиром Андрійовичем, його здобутки й перемоги в науковій сфері.

Начальник управління екології та природних ресурсів Тернопільської облдержадміністрації Орест Сінгалевич виступив з доповіддю «Біорізноманіття та глобальне потепління».

Доповідь «Канцерогенний вплив УФ-опромінення на шкіру людини» представив професор нашого університету Ігор Галайчук. Він зазначив, що ультрафіолетове випромінювання створює низку негативних ефектів для організму людини, які можуть призводити до серйозних структурних і функціональних ушкоджень шкіри.

Учасники конференції з цікавістю заслухали виступ професора ТНМУ Степана Вадзюка на тему «Медико-соціальні аспекти глобального потепління». Степан Несторович зауважив, що ми є свідками кліматичних катаклізмів, які щороку дедалі більше посилюються. Основним показником, що свідчить про зміну клімату, є середньорічне зростання температури повітря. Відповідно до висновків міждержавної групи експертів з питань зміни клімату, за період з 1880 до 2012 року підвищення глобальної середньої температури приземного повітря на конти-

нентах та океанах становить 0,85 °С. Високі температури є загрозою для здоров'я людини. Так, понад 70 тисяч додаткових смертей трапилося в Європі в гарячі періоди літа 2003 року, порівняно з періодом 1998-2002 років. Особливо небезпечним є поєднання екстремальних впливів максимальних температур і теплих нічних температур. Люди похилого віку вразливі до впливу теплових хвиль, частково через погіршення фізичного здоров'я та впливу когнітивних порушень щодо сприйняття ризику для здоров'я, пов'язаного з теплом. Однак смертність від високої температури також значна серед молодих, за літературними даними, особливо в містах Східного та Південного Середземномор'я. Надзвичайно чутливими до загрози, пов'язаних з глобальними змінами клімату, є діти. Так, у зв'язку з цим 88 % захворювань виникають у дітей до п'яти років. Вже до 2050 року на планеті може бути до 250 мільйонів «кліматичних» біженців. Це лише частина проблем, які загострюватимуться з поглибленням глобального потепління. Тому треба оперативно й адекватно впливати на основні ланки, які перешкоджають або сприяють адаптації людей до змін клімату.

Степан ВАДЗЮК, завідувач кафедри фізіології з основами біоетики та біобезпеки, професор

Два дні в межах конференції тривали секційні засідання.

Учасники заходу подякували господарям конференції за конструктивний діалог, адже обмін досвідом і живе спілкування – це запорука надійного, успішного партнерства.

Формат відеоконференції надав змогу не лише вербально представити власні наукові здобутки, але й водночас став майданчиком для наукової дискусії, спільного перегляду й плідного обговорення відеофрагментів та наданих презентацій.

Організатори щиро дякують за участь у підготовці і проведенні онлайн-конференції керівництву університету, доповідачам і слухачам. Завершився форум ухвалою важливих рішень, відображених у резолюції.

**Соломія ГНАТИШИН.
Світлина авторки**

Олена ЛОТОЦЬКА, професорка ТНМУ

отримаємо бажаного результату, якщо не будемо в гармонії з природою. Якщо не будемо берегти середовища, в якому живемо, будемо й надалі бездум-

ОБ'ЄКТИВ

Анна КОМАР, студентка медичного факультету

ЗМАГАННЯ

ВИЗНАЧИЛИ ПЕРЕМОЖЦІВ ШАХОВОГО ТУРНИРУ

Відбувся III традиційний шаховий онлайн-турнір «Chess spring-2021 Arena». У цих спортивних змаганнях взяли участь 29 осіб. Це на сім учасників більше, ніж попереднього разу, що свідчить про популяризацію шахів серед студентів Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського.

Упродовж 90 хвилин змагань було зіграно 127 партій та зроблено 7713 ходів. За кожну перемогу в шаховій партії учасник отримував 2 бали, за нічию – 1, за поразку – 0. Місця переможців розподілилися таким чином: перше місце посів Олександр Іванюк, другим був Михайло Якимчук (інтерн-стоматолог), третє місце вдалося здобути студенту другого курсу факультету іноземних студентів Мухаммаду Талха.

Переможець турніру Олександр Іванюк зазначив, що вдячний Тернопільському національному медичному університету за змогу відволіктися від навчання та провести час за шаховою дошкою. «За тиждень до змагань я готувався до турнірного дня, вирішував різні задачі з шахів, також грав шахові партії. Грати в шахи навчив мене батько ще в дитинстві. Потім самостійно вдосконалював власне вміння, а також переглядав безкоштовні відеоуроки на YouTube. Улюблений шахіст – Вадим Довченко, український КМС, автор каналу «Шахи українською» на YouTube», – додав Олександр.

Михайло Якимчук розповів про те, що захоплюється шахами ще зі школи. А в університеті зміг ще більше реалізуватися в цьому виді спорту. Брав участь у командних змаганнях серед університетів Тернополя. Згадує, що команда шахістів ТНМУ завжди

була серед переможців. Також завдяки нашому університету йому вдалося двічі взяти участь у щорічних змаганнях з шахів серед медичних університетів України, які проводили у Києві при університеті НМУ та в ІФНМУ. Йому дуже приємно, що в ТНМУ цінують та люблять такий вид спорту, як шахи. Улюблений шахіст – Пол Морфі, американський шахіст, найсильніший у світі в середині XIX ст.

Мухаммад Талха також поділився враженнями: «Я дуже щасливий, що здобув третє місце. Мої суперники були сильними й було непросто виграти 18 балів. Я отримав гарну підготовку в останньому турнірі, за результатами якого потрапив у топ-10 гравців. Скажу, що шахи – це дуже гарна гра, яка вимагає зосередженості, терпіння та наполегливості. Я люблю цей вид спорту. Грати в шахи навчився в дитинстві, а моїм вчителем був тато. У 17 років я серйозно поставився до шахів, будучи учнем школи. До цього турніру підготувався за допомогою кількох складових. Я був розчарований своєю поразкою в попередніх змаганнях, тому почав постійно тренуватися й грати різні партії, читав книги з мистецтва шахів. Під час підготовки використовував chess.com, а також lichess.org для вивчення та розгадування головоломок. Гадаю, що легше вчитися та грати в Інтернеті, ніж в автономному режимі, адже вигляд дошки, а також технології допомагають швидко вчитися, і ви можете аналізувати ігри та виправляти помилки. Моїм улюбленим гравцем є Боббі Фішер».

Вітаємо переможців турніру «Chess spring 2021 Arena». Нагородження цінними призами відбудеться після завершення карантину. Поки що бажаємо усім учасникам успіхів та наснаги в удосконаленні шахової майстерності.

Пресслужба ТНМУ

МУДРОСЛІВ'Я

Доки здоров'я служить, то людини не тужить.
Було б здоров'я, а все інше навивем.
Вартість здоров'я знає лише той, хто його втратив.

Весела думка – половина здоров'я.
Усе можна купити, лише здоров'я – ні.
Глянь на вигляд і про здоров'я не питай.

Відповіді у наступному числі газети

СКАНВОРД

1. Збірка поезій Т. Шевченка	2. Поема Т. Шевченка	3. Місто, де спочив Кобзар	4. Поема Т. Шевченка
5. Країна	6. Гармонійне поєднання муз. звуків	7. У слов'ян – зловісний птах	8. Місто
9. Місто	10. Лікарський препарат	11. Місто в Польщі	12. Рос. футбольний клуб
13. Фабрика	14. Хвалебний вірш	15. Запас на чорний день	16. Бойова граната
17. Роговцева	18. Сигнал, предмет, позначка	19. Де Мопассан	20. Склепіння у формі дуги
21. Морський кухар	22. Літак	23. Рос. художник	24. Свійська тварина
25. Склад	26. Нежила частина хати	27. Лорак	28. Ескімо
29. Гетьман України	30. Вправний гімнаст	31. Столітник	32. Пральний порошок
33. Слов'їн	34. Контр. ревіз. управ.	35. Місто	36. Комаха, що жалить
37. Круговерть, водокрут	38. Папуга	39. Ропуха	40. Місто
41. Стодоля	42. Позначка на чомусь від сокири	43. Поема Т. Шевченка	44. Автор «Жовтого князя»
45. Спортивний бг	46. Автом. телефон. станція	47. Розжарене вугілля	48. Зовнішнє чуття в людини
49. Героїня М. Старицького	50. Тверде паливо	51. Забава	52. За ним бігають футболісти
53. Бик	54. Струний інструмент	55. Невелика печера	56. Місто
57. Спілка, муз. знак	58. Парзур	59. Вулкан на Сицилії	60. Со тка
61. Поневолення	62. Лаоська копійка	63. Мисливський прилад	64. 60 хвилин
65. 60 хвилин	66. Балка	67. Дволиций бог у римлян	68. Холодна зброя
69. Зачіска	70. Брус, прикріплений до шогли	71. Роман Ю. Мушкетика	72. Піднімає вантажі
73. Дитяча гра	74. Нік фанк	75. Віршований розмір	76. Пора року
77. Підвищена рівнина	78. Не проти	79. Грецька літера	80. Великий вечір в танцях
81. Старо слов. літера	82. Шлюпка	83. Казкова баба	84. Літак
85. Табачник	86. Однакова форма, штамп	87. Японська гра	88. ...-банк
89. Відмова	90. Японська гра		

Усмішки

На іспиті професор обурюється:
– Як так можна нічого не знати?!
– Пробачте, професоре, я давав, що екзамен завтра!

Розмова двох студентів:

– Ти флюорографію пройшов?
– Ага, з третього разу.

Першокурсник приходив з першого іспиту, батьки кидаються до нього:

– Як іспит?
– Нічого, тільки екзаменатор був якийсь набожний. Щоразу, коли я щось говорив, він піднімав очі до стелі й повторював: «Боже мій!».